

SİNEMATEK

TURK SINEMASI

AS

Akademik Sinema

FİLMCİLİK
SİNEMACILIK
DERGİSİ

SAYI : 2 AĞUSTOS 69

SİNEMATEK

AKADEMİK
SİNEMA

Aylık Dergi

Telefon :

26 35 23

Kurucusu :

HAYRİ CANER

Sahibi ve

Sorumlu

Yönetmeni :

Selim Sabit PÜLTEN

Yönetim Yeri :

Babiâli, Ankara Cad. 66

6 Aylık Abone : 30 Lira

Dizgi - Baskı :

ACAR MATBAASI (27 66 40)

İstanbul

Kapak :

AYDIN MATBAASI

Klise :

TEZEL KLİŞE

Baskı günü : 20/8/1969

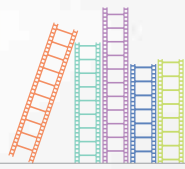
SİNEMATEK

AYIN RAPORU

TERAN TANYER

SENDİKA, CEMIYET VE TARKAN

E RMAN FİLM'in Kemal Film ile çatıştığı «İngiliz Kemal» meselesinden bu yana yerli film yapımında «haksız rekabet fiili» bütün dehşetiyle hüküm sürmektedir. Kanun çerçevesinde suç sayılan bu konu nedense «Türk Film Prodüksörleri Cemiyeti»ni hiç ilgilendirmez görünmektedir. Oysa bu çeşit olaylar film prodüksörleri arasında çok gereksiz çatışmalara ve sinema çevresinde bulantılara sebep olmaktadır. Son olarak gazeteci arkadaşımız Sezgin Burak'ın Hürriyet Gazetesi'nde yazdığı ve resimlediği «Tarkan» resimli romanı sanki sinemada konu kalmamışcasına başka firmalar tarafından da ad değişikliğine uğratarak filime alınmaktadır. Daha önceleri «Çalığı», «Karaoğlan» ve «Keşanlı Ali Destanı» olaylarına seyirci kalan cemiyet, bu kere de «Tarkan» olayına seyirci kalmaktadır. Türk Film Prodüksörleri Cemiyeti esasen Türk Sineması faydasına çalışmaları olduğunu bir türlü ispatlayamamış bir kuruluştur. Bunun yanında kuru-

SİNEMATEK

lan «Yerli Film Prodüksörleri İşverenler Sendikası» ise ne sesi ve ne de soluğu çıkmayan bir kuruluş olarak cemiyetin yanında yer almaktadır. Her iki kuruluşun Türk Sineması'nın büyük sorunlarına eğilmeleri ve devamlı çalışma yapmaları zamanı gelmiştir. «Tarkan» olayı bir başlangıç olarak kabul edilmeli, iki kuruluş hemen gereken kişileri — daha önceleri de yaptığı gibi — sorguya çekmeli, «Haksız rekabeti» önlemelidir.

Gerek Cemiyet ve gerekse Sendika son derece faydalı kuruluşlardır. Ancak bunların yararı, sadece isim almaktan ibaret değildir. Çalışmak, meseleleri çözümlemek gerekir. Bunun yanında sinemanın devletle ilgisini kuran sadece bu iki teşekkül olduğu için, devletin sinemaya yardımı konusunu da öncelikle ele alacak bu kuruluşlardır. Bir süre önce Sendika'nın «Sansür»ü İstanbul'a aldracağı konusunda gazetelerde yayınlanan haberler bizi sevindirdi. Bir umud ışığının belirmediğini gördük. Ancak henüz sansür Ankara'dadır ve bu haber gerçekleşmemiştir.

Cemiyet ve Sendika'da Türk Sineması'nın içinden önemli kişiler vardır. Bunlar yıllardır sinemanın içinde ömür tüketmiş ve sinemanın sorunlarını öğrenmiş kişilerdir. Onların kendi firmalarının çalışmaları yanında sinemanın genel meseleleriyle de gözle görülür bir çalışma yapmaları için vakit gelmiştir. Biz Türk Sineması'nın yararına görüyoruz bunu. «Tarkan» olayı çok iyi bir fırsattır. Gazeteci arkadaşımız Sezgin Burak dinlenmeli ve şikâyetleri ön plâna alınmalıdır. Unutmamalı ki, bugün Sezgin Burak'ın fırçası «Tarkan»ı bir milyon tirajlı Hürriyet Gazetesi'nde Türkiye nüfusunun altıda birine sergilemektedir. Böyle ünlü bir kahramanın sinema hakkını Arzu Film satın almıştır. Hem firma ve hem de eserin sahibi haklarını aramak için çeşitli yollara sapmadan, «Türk Film Prodüksörleri Cemiyeti» veya «Türkiye Yerli Film Prodüksörleri İşverenler Sendikası» gerekeni yapar, diğer filimlerin isimlerinin değişmesini sağlarsa, her iki kuruluş başarıya doğru ilk adımı atacaklardır. Tabii bu adımı diğerlerinin takip etmesi gerektiğini onlar da bilmektedirler...

SİNEMATEK

AKADEMİK SİNEMA NEDİR?

AKADEMİK SİNEMA düşüncelerin üzerinde bir ilgi ile karşılandı. Buna sevincimiz sonsuzdur. Dileğimiz bu ilginin artması, beri yandan AS'in da buna gerektiği biçimde karşılık verbilmesidir. Bu sayıda Akademik Sinema deyimi ile, bu eğilim üzerine açıklamalar yapmayı düşündük.

AKADEMİK SİNEMA NEDİR?

Türk Sineması'nın bugün en önemli eksiği, sinema okulunun bulunmamasıdır. Sinemanın yürekli kişileri, kendi yeteneklerince savaşıp, en iyiyi vermeğe uğraşıyorlar. Türk toplumuna en iyileri vermiş Osman Seden'ler, Memduh Ün'ler, Atif Yılmaz'lar, Lütfü Akad'lar, Halit Refiğ'ler ve bunların yanında yer alan diğerleri bir

SİNEMATEK

sinema eğitimini, sinemamız ya da sinema konusunda herhangi bir şekilde eğitim görmemişlerdir. Bu yürekli kişiler, kişisel yeteneklerini, az - buçuk okudukları kitaplardaki bilgilerle bir araya getirip «mucizeler yaratmışlar»dır... **AKADEMİK SİNEMA**, nazari ve pratik bir sinema eğitimini, sinemamız çalışmalarını içine sokmak çabasında bir eğilimdir. Bunun ne denli güç olduğunu AS'cılar biliyorlar. Gerçeğin koyununda yatan da, Türk Sineması'nın yıllardır güçlüğüne savaşmış, üste çıkmıştır. Bunun için de AS'cilerde böyle bir korku yoktur.

AKADEMİK SİNEMA YEŞİLÇAMDAN YANAYAN MIDIR?

Kesinlikle evet. Türk Sinemasını ve onun sembolü Yeşilçam'ı tüm çalışanlarıyla tutuyoruz.

AKADEMİK SİNEMA SİYASAL EĞİLİMLERİN NERESİNDEDİR?

Nedense sanat çevresinde son yıllarda siyasal eğilimlerin kesinlikle ortaya çık-

ması söz konusudur. Sinema sanatçılarının, diğer tüm sanatçılar gibi politik uçları çekilmek istenmesi ne kadar utanç verici bir durumsa, Akademik Sinema'nın da bu ortamda bir yer alması gerekmektedir de öylesine utanç verici bir durumdur. Türk sanatçısını ileriye götürdüklerini sanan kişiler belki de yıllar boyu tamiri imkânsız hatalara düştüklerini görmemezliğe gelmektedirler. Türk Sineması bu tip kişilerde henüz nasibini almış değildir. Toplumcu olmak ayrı şeydir, toplumu eleştirmek amacıyla sanatı siyasal entrikalarla dolayısıyla sağ ve sol uçları çekmek ayrı şeydir. Akademik Sinema aşırı uçların ideoloji cambazlarının ta karşısındadır.

Biz sağa ve sola gitmeği değil, ileriye gitmeği amaç edindik. İleri teknoloji çağın sağ - sol oyunları, geri kalmış memleketlerdeki bir vücut çıkarıcının örümcekleriymiş beyinlerini oyalamak başka bir işe zaten yararlıdır.

SİNEMATEK

inema
m sa-
uçlara
kadar
sa, A-
la bu
asının
utang
Türk
irdük-
ki de
kânsız
görme-
Türk
lerden
ğildir.
seydir,
nacıyla
salara,
uçlara
Akade-
rın ve
tam

ği de-
ç edin-
ağında
eri kal-
bir a-
ceklen-
maktan
arama

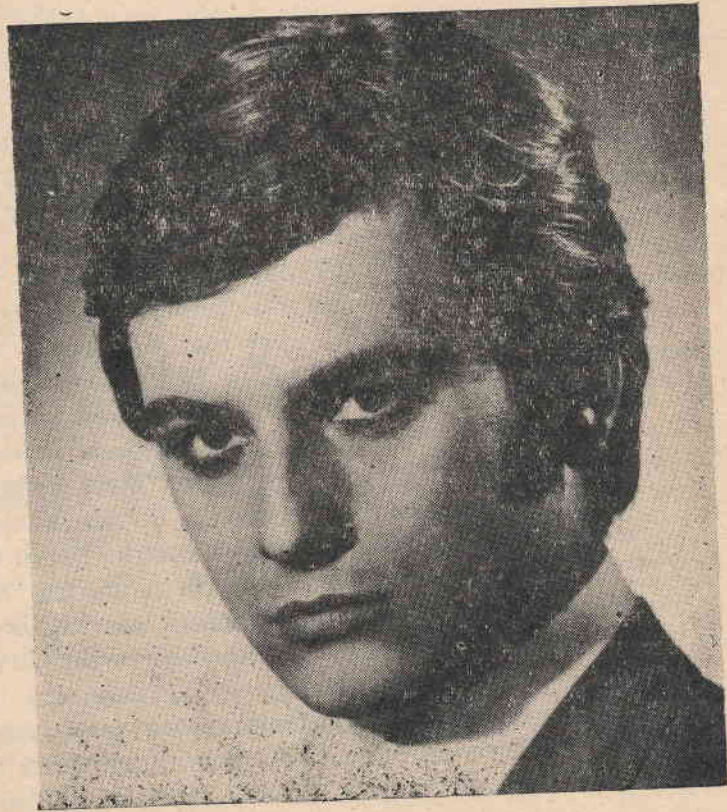
AS

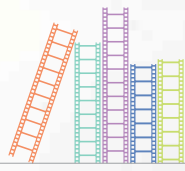

GENÇ OYUNCULAR :

ENGİN ÇAĞLAR

SİNEMATEK

BİYOGRAFİ :

28 Ağustos 1940'ta İstanbul'da, Cihangirde Alman Hastahanesinde doğdu. Babası öğretmen Sadık Övet'tir. Engin Çağlar'ın annesi Lâmia Övet de öğretmendir. Engin Çağlar Şişli 19 Mayıs, Saraçhane 56 ncı ilkokullarında okudu. Robert Kolej ve Şişli Terakki Lisesi'nden mezun oldu. Yüksek tahsilini Almanya'nın Hildesheim şehrinde yaptı. Burada 4 yıl dekorasyon ve matbaacılık tahsil etti. Yurda dönünce askerliğini denizci olarak yaptı. 1968 Mart ayında SES Mecmuasının tertiplelediği Artist Yarışması'na girdi ve ikinciliği kazandı. Engin Çağlar nişanlı veya evli değildir. İngilizce, Almanca konuşur. Kendinden 7 yaş küçük Sedef adında, evli bir kız kardeşi vardır. Artist olmadan önce babasının yayınevinde çalışıyordu. 1958'de Galatasaray genç futbol takımında oynuyordu. Bütün sporlarda iyi dereceleri vardır. Boyu 1.83, kilosu 73'tür. Koyu kumral saçlı, elâ gözlüdür.

SINEMATEK

ENGİN ÇAĞLAR'IN TÜRK ve DÜNYA FILMCİLİĞİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ :

«Türk filmciliği, Türkiye'nin son yarım yüzyıllık evrimini geçirmektedir. Dünya filmciliğine gelince, onu sinema okurları gayet iyi biliyor. Ben, kişisel zevklerim bakımından İkinci Dünya Harbi sonrasında bugüne kadar gelen İtalyan sinemasını ve son yıllardaki İngiliz (Free cinema — Özgür sinema)sını tutarım. Charlie Chaplin, Orson Welles başta olmak üzere De Sica, Bolognini, Visconti, Antonioni, Pasolini ve İngiliz «Özgür Sinema»sının yönetmenleri. Bu arada Luis Bunuel, Akira Kurosawa'yı da saymak gerek.. Sinema oyuncusu isimleri vermiyorum. Film demek, herşeyden önce yönetmen demek...»

FİLMOGRAFİ :

- 1 — ÖKSÜZ ilk filmidir. Rejisörü Bilge Olgaç, kameracısı Ali Yaver. Diğer oyuncular: Fatma Girik, Nihat Ziyalan, Bilâl İnci, Nurhan Nur, Aydın Tezel. GAYE FİLM prodüksiyonu.
- 2 — «KADIN DEĞİL BAŞ BELASI»: Rejisörü: Ülkü Erakalm. Diğer oyuncular: Türkân Şoray. Kameraman: Manasi Filmeridis. PESEN FİLM prodüksiyonu.
- 3 — «GÜNAH BENDE Mİ.» Rejisörü Nevzat Pesen, kameramanı: Manasi Filmeridis. Diğer başoyuncu: Türkân Şoray. PESEN-SANER ortak yapımı.
- 4 — «BANA DERLER FOSFORLU.» Rejisörü: Ertem Göreç. Kameracısı: Memduh Yükman. Baş kadın oyuncusu: Türkân Şoray. SİNE FİLM prodüksiyonu.
- 5 — «YALNIZ ADAM.» Rejisörü: Seyfi Havaeri, Kameramanı: Ali Uğur. Başkadın oyuncusu: Zühal Aktan. EREN FİLM prodüksiyonu.
- 6 — «VATANSIZLAR.» Rejisörü: Yavuz Figenli, kameramanı: Mustafa Yılmaz. Başkadın oyuncusu: Feriha Cansel. AKSEL FİLM prodüksiyonu.
- 7 — «ALLAH AŞKI YARATTI.» Rejisörü: Seyfi Havaeri, kameracısı: Nedim Akanlar. Başkadın oyuncusu: Sema Özcan. KULÜP FİLM prodüksiyonu.
- 8 — «ÇİNGENE AŞKI.» Rejisörü: Mehmet Dinler, kameracısı: Necati İlktaç. Başkadın oyuncusu: Mine Mutlu. COŞKUN PLAK FİLM prodüksiyonu.
- 9 — «YAŞAMAK NE GÜZEL ŞEY.» Rejisörü: Halit Refiğ, kameracısı: Ali Uğur. Başkadın oyuncusu: Fatma Karanfil. CİHANGİR FİLM prodüksiyonu.

SİNEMATEK

REFERANDUM !..

SİNEMA ÇEVRESİNDE bomba tesiri yapan «referandum» un sonuçlarını yayınlamağa başlarken bir açıklama yapmağı gerekli bulduk. Bazı çevrelerin sözünü ettiği gibi, bu referandum Ayhan Işık'a karşı bir çıkış değildir. 1951 yılında ele geçirdiği «Krallık» tahtını, o yıllardan bu yana hiç bırakmayan Ayhan Işık'ın karşısına çıkmak, özellikle Türk Sineması'nın yanında bir dergi için söz konusu olamaz. Bununla beraber, Ayhan Işık iki Amerika seyahati yapmış ve bu iki ayrılığında da güç durumlara düşmüştür. Birincisinde yepyeni tipiyle ortaya çıkan Göksel Arsoy «Krallık» sembolizasyonunu kapmak üzereyken kralın dönüşü ve üstüste yaptığı çok iyi filimler, Arsoy'un kolayca ekarte edilmesini sağlamıştır. İkincisinde ise, Işık belki de ilk defa oyunculuk döneminin en büyük hatalarını üstüste yapmıştır. Önce yapımcı olacağını söylemiş, film çekimine başlamış, sonra yapımcılara ağır şartlar sürerek çalışacağını basına bildirmiş, hiç beklenmedik biçimde bir film yapımına girerek uzun süre sinema çevresinden uzak kalmıştır. Bütün bunlardan sonra çok ani bir dönüşle yapımcılığı bıraktığını, yalnızca oyuncu olarak çalışacağını söylemiş, bu kere yaptığı filmin de piyasaya çıkması kötü tesir yaratmıştır.

İşte bu olaylardan sonra, tekrar sinema çevresinin aranılan aktörü olan yılların kralı Ayhan Işık'a karşı duyulan sevgi, saygı ve hayranlığın ne dereceye kadar azaldığını veya geliştiğini sinema çevresine duyurmak için «Akademik Sinema» bu «Referandum» u düzenlemiştir. «AS» yazarları ayrı mesleklerde, ayrı yaşlarda kişiler arasında yapılan referandumu bizzat yönetmektedirler. Gelecek sayımızda prodüktör, rejisör, sinemacı ve gazetecilerin düşüncelerini yayınlıyacağız. «Akademik Sinema» referandum sonucu bir oylama yapmıyacaktır.

SİNEMATEK

SİNEMA SEYİRCİSİNE GÖRE

Adı ve soyadı :	M e s l e ğ i	Yaşı	C E V A B I
Osman Aslan	Memur	20	HAYIR
Selâhattin Atik	İşçi	20	HAYIR
Nihat Cankır	Subay	25	EVET
Sadettin Akyol	Subay	33	EVET
Osman Akay	Usta	20	HAYIR
Tevfik Kaya	Memur	24	EVET
Sabahattin Yetiş	Yurt müdürü	19	HAYIR
Sıtkı Mercan	Elektrikçi	25	EVET
İbrahim Yağmur	Subay	25	EVET
Halil Ceylan	Plâstikçi	34	EVET
Hikmet Teksan	Talebe	24	EVET
Mümtaz Yaman	Banka memuru	21	EVET
Harun Akalan	Talebe	25	EVET
Niyazi Telli	Berber	24	EVET
Mehmet Şahin	Müstahdem	24	EVET
Haydar Özgüner	Talebe	22	HAYIR
İsmet Uysal	Talebe	22	EVET
Ersan Alp	Oto tamircisi	20	EVET
Osman Ülker	Talebe	21	HAYIR
Nedim Öztekin	Talebe	41	EVET
Hüseyin Akay	Muhasebeci	22	EVET
Aziz Birinci	Talebe	23	EVET
Muharrem Göçelli	Ekmekçi	19	HAYIR
Bayram Pekdiker	Talebe	19	EVET
R. Murtazaoglu	Yağlı boyacı	26	EVET
Hüseyin Arslan	Kasacı	19	EVET
Güzin Çağlar	Terzi	38	EVET
Nurdan Erzurum	Talebe	16	EVET
Galip Demirlel	Talebe	20	HAYIR
Nezih Yetişer	Talebe	20	EVET
Saim Erenli	Şoför	31	EVET
Mehmet Erbil	Oto tamircisi	24	EVET
Gülhan Okumuşoğlu	Oto tamircisi	29	EVET
İsmail Sepetçi	Deniz Asb.	29	EVET
Nevzat Arslan	Ev kadını	40	EVET
Alâaddin Tezel	Elektrikçi	25	EVET
Halil Yazıcı	Talebe	15	EVET
Nilgün Nil	Laborant	35	EVET
Gülşen Samur	Laborant	42	EVET
İbrahim Horozoglu	Laborant	37	EVET
	Bakkal	28	EVET
	Laborant Yrd.	11	EVET
	İlkokul Talebesi	30	EVET
	Ev kadını	20	EVET
	Teknisyen	20	EVET

SİNEMATEK

TÜRK SİNEMASI'NA KARŞI ÇIKMAK, YA DA «LÂNETLENMEK»!..

TÜRK SİNEMASI'nın kişileri belirli ölçüleri kullanarak «mütevâzi» biçimde film yapımını sürdürürken, dışardan doğru bir savaş ortamı açılıverdi son yıllarda. Ne oldukları, kim oldukları, ne yapmak istedikleri anlaşılamiyan «tip»ler, ellerinde savaş bayraklarıyla «Yeşilçam'a karşıyız» sloganının ardına geçip «düttürü»ye başladılar. Ağzını açan «ulusal sinema», «halk sineması», «genç sinema» diye haykırıyor. Çoğunda da belirli bir sinema düşüncesi, sinema kavramı yok. İğrenç özentiler içindeler. Hele davranışlarıyla söyledikleri arasındaki büyük çelişmeler de işin «rezalet»i...

Bu «tip»lerin kafalarındaki «beyin»ciğin henüz gelişmemiş veya hiçbir zaman gelişemeyecek olduğu şurada ki, Türk Sineması'nın ne denli bir sinema olduğunun farkında değiller. Ekonomik koşulları içinde «müczeler yaratan» ve «müczeler yaratmağı sürdüren» bu sinemanın insanlarını tanıyacak kadar «saf» «tip»ler bunlar...

Bu «tip»ler 35 mm. sinema kamerasını gördüklerinde «bunun dumunu nereden çıkar» diyecek kadar sinema bilgisinden yoksundurlar Bunlar kitapların «fotoğraflı» taraflarına bakar da, kendilerini sinema bilgini sayarlar. Üstelik «beyin» cikleri gelişmediğinden «NAZARİ SİNEMA» ile «PRA-TİK SİNEMA» arasındaki ayrımın ne olduğunu da bilemeyeceklerdir. Sanırlar ki, kendileri kamera arkasına geçtikleri anda «Fellini», «Visconti» ve Tanrı sizi inandırın belki de «Bunuel» ve «Bergman» olacaklardır. Türkiye'de doğduklarını, Türkiye'de eğitildiklerini, Türkiye'de yaşadıklarını tüm unutmışlardır bu «tip»ler... Ve bilmiyorlar ki, Türk Sineması'nın «lâneti»ne uğradıkları gün, onlar için «sinema» düşüncesi bitmiştir,

Karşı çıkılan «Yeşilçam» öylesine bir kaledir ki, fethedip içeriye gir-mek kolaydır da, içerde savaşı sürdürmek «beyin»cikleri gelişmemiş kişiler için «mücize yaratmak»tır. Hele bunu yapamazlarsa o kişiler, «Yeşilçam», kale kapısının önüne «popo» üstü oturtuverir insanı. Bu da demektir, o adamlar artık yeryüzünde hiçbir «kamera»nın arkasına geçemeyeceklerdir. Türk Sineması'nda savaşımlar ne düttürüler, ne «palavra»lar dinle-mişlerdir. Ama o arslanlar Türk Sineması'nın içine girince ya «özür dilemişler», ya da «popo» üstü kapının önüne bırakılmışlardır. Kapı önündeki arslanlar olmağa çok meraklı «tip»ler şimdi aynı bayatlamış usullerle Türk Sineması'na sızmağa gayret ediyorlar. Önce bağırma, çağırma ve sonraları da (anti-emperyalist olmalarına rağmen) para, şöhret ve bol kadın. Yeşilçam'a girebilmek için açılan bu bayraklar, «Yeşilçam'a karşıyız» sloganları «beyin»cikleri gelişmemiş «tip»ler için aşırı sayılmamalı, Türk Sineması saygı-sızlara karşı daima saygılı olmuştur. Onlar da birgün, (şâyet «beyin» gelişmesi olursa) ne olduklarını, kim olduklarını, ne yapmak istediklerini muhakkak anlayacaktır.

SİNEMATEK

JAPON SİNEMASI ÜZERİNE...

(Japanese Films (1968) No. 11 den yararlanarak düzenlenmiştir. Katalog «unijapan film» yayınıdır.)

- Dünya ekonomisinde büyük gelişmeler göstererek iktisatçıları şaşkırtan Japonya, sinemacılık konusunda da ekonomik yönden büyük gelişmeler göstermektedir.

1962 yılından bu yana prodüksiyon toplamı şu şekildedir :

1962 yılında 175 siyah - beyaz, 200 renkli film. Toplam : 375

1963 yılında 175 siyah - beyaz, 182 renkli film. Toplam : 357

1964 yılında 194 siyah - beyaz, 149 renkli film. Toplam : 343

1965 yılında 332 siyah - beyaz, 151 renkli film. Toplam : 483

1966 yılında 262 siyah - beyaz, 174 renkli film. Toplam : 436

- Kısa film konusunda yapılan çalışmalara göre, 1962 yılında 1127 kısa film, 1963 yılında 1186 kısa film, 1964 yılında 1140 kısa film, 1965 yılında 995 kısa film, 1966 yılında da 996 kısa film çevrilmiştir. Yapılan kısa filimler 16 mm ve 35 mm olarak çekilmiştir. Genellikle, filimlerin yarısından çoğu renklidir.
- 1966 film yapımında beş film şirketinin çektiği filimlerin toplamı, diğer film şirketlerinden fazladır. Bu liste de şöyledir :

SHOCKIKU Şirketi 47 film yapmıştır.

TOHO Şirketi 46 film yapmıştır.

DAIEI Şirketi 51 film yapmıştır.

TOEI Şirketi 62 film yapmıştır.

NIKKATSU Şirketi 54 film yapmıştır.

- Beş şirketin yaptıkları film toplamı 260, diğer film şirketlerinin yaptıkları film toplamı da 176'dır.

1966 yılında Japon sinema seyircisi, 436 Japon filmi yanında, 250 yabancı film seyretmiştir. Japonya'ya film gönderen ülkeler ve film adedi aşağıda belirtilmiştir :

Amerika Birleşik Devletleri 138 film, İtalya 37 film, Fransa 24 film, İngiltere 23 film, Batı Almanya 7 film, İspanya 8 film, Rusya 2 film, İsveç 3 film. Diğer memleketlerden de 8 film.

Sinema salonu bakımından 1966 yılında azalma olmuştur. Aynı yılın istatistiklerine göre Japonya'da toplam olarak (4356) sinema salonu vardır. Oysa bu rakkam 1964 yılında 571 fazlasıyla (4927) idi. 1966 yılında yerli ve yabancı filimleri seyreden seyirci sayısı 345 milyon 811 bindir.

SINEMATEK

HABERLER

ACAR FİLM

«Yarın Başka Bir Gündür»ün çekimini tamamlayan firma, «Sen Bir Melektin»e başladı. Acar Film bu sezona yetiştirmek üzere, renkli filimleri yanı sıra iki de siyah-beyaz film yapacaktır.

AKÜN FİLM

Akün Film'de bazı idari değişiklikler oldu. İrfan Ünal diğer ortaklarından ayrılarak yerli film yapımına devam ederken, diğer iki ortak ünlü sinemacı Orhan Kurtuluş ile Recai Akçaoğlu «Akün Kollektif Şirketi»ni kurdular ve film ithâlini sürdürüyorlar. Akün'ün bir özelliği de ilân ettiği bütün filimleri getiren bir firma olması. Bilindiği gibi birçok büyük firmalar ithâl listelerinde gösterilen filimleri sezon içinde oynatmamakta-

dırlar. Akün Kollektif Şirketi yeni sezon için «M.G.M.» ve «Paramount»dan aldığı 26 filmi ilân etti. Bu liste de, geçen yıl olduğu gibi tamamen gösterilecek. Diğer taraftan İrfan Ünal, renkli olarak Metin Erksan'a yaptırdığı «Çingene Aşkı»nı bitirdi.

ARZU FİLM

Rejisörlüğünü Tunç Başaran'ın yaptığı ve Kartal Tibet'in oynadığı ünlü «Tarkan» filiminin çekimi bitti. Gazeteci arkadaşımız Sezgin Burak bu filmde imkân ölçüleri içinde süpervizörlük yaptı. «Tarkan» büyük ilgiyle bekleniyor.

AND FİLM

Turgut Demirağ'ın yönettiği «Ayrı Dünyalar»ın çekimi bitti. Erol Taş, Billür Kalkavan ve İsveç'li sinema-tiyatro oyuncusu Solveiy Samzelius'un oynadıkları kısmen renkli kordelâyı bitiren Demirağ hemen «Fato - Ya İstiklâl Ya Ölüm»ün hazırlıklarına başladı. Eylül ayında da bu filme başlayacak. Bir ikinci yapım olan «Fato»da Ayhan Işık, Tanju Gürsu, Kadir İnanır ve Danyal Top-

SİNEMATEK

olektif Şir-
n «M.G.M.»
an aldığı 26
liste de, ge-
ni tamamen
er taraftan
olarak Me-
rdığı «Çin-
li.

neç Başa-
Kartal Ti-
elü «Tar-
mi bitti.
az Sezgin
mkân öl-
ervizörlük
ük ilgiy-

önettiği
çekimi
Kalka-
ema - ti-
Solveiy
arı kıs-
bitiren
o - Ya
hazır-
I ayn-
yacak.
Fato»-
Gürsu,
2 Top-

atan oynıyacaklar. Bundan önceki «Fato» 1951 yılında gevrilmişti ve Kadri Eroğan ile Oya Sensev baş rollerinde oynamışlardı.

DEMİR FİLM

«Damga» adlı filimi tamamlayan Demir Film, bu kordelâda Sadri Alışık ve Zeynep Aksu'yu oynattı. Kordelânın yönetmeni Ümit Utku. Yakında yeni bir filme başlanacak.

DURU FİLM

«Malkoçoğlu - Akıncılar Geliyor» adlı renkli filim dublaja girdi. Cüneyt Arkin'in baş rolünü oynadığı filimin yönetmenliğini Süreyya Duru ve Remzi Cöntürk yaptılar. Esen Püsküllü, Meltem Mete, Behçet Nacar, Kayhan Yıldızoğlu, Ayton Sert, Yılmaz Bora, Adnan Mersinli, Nurtekin Odabaşı, Tarık Gök, Reşit Çıldam kordelânın diğer oyuncularını.

ER FİLM

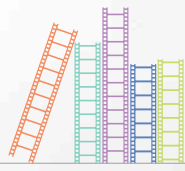
Ünlü şarkıcı - aktör Zeki Müren, Er Film hesabına «İnliyen Nağmeler»e başladı. Filimin ilginç yönü, gazeteci - senarist arkadaşımız Safa

METİN ERKSAN VE TÜRKAN ŞORAY

«Çingene Aşkı» adlı filimde «Acı Hayat»dan bu yana ilk defa bir araya gelen oyuncu ve yönetmen yapılan çalışmadan memnun kaldılar. Erksan'ın filimi umulandan çabuk bitirmesi sinema çevresinde şaşkınlıkla karşılandı. Bilindiği gibi, her Erksan filimi yapılmadan önce çeşitli dedikodulara, tartışmalara konu olur. «Çingene Aşkı» ise bütün bu ön yargılara rağmen sessiz-sedasız çekilip bitti. Şimdi Erksan yeni film tekliflerini inceliyor.

Önal'ın ilk defa rejisörlük yapması. Renkli olarak çekilen «İnliyen Nağmeler»de Mine Mutlu kadın oyuncu.

SİNEMATEK

ERLER FİLM

Rejisör Türker İnanoğlu «İşportacı Kız» adlı filimi çekip bitirdi. Baş rollerinde Filiz Akın ile Kartal Tibet'in oynadığı film renkli olarak çekildi.

ERMAN FİLM

«Uykusuz Geceleler» ile «Sana Yâr Olamam»ı tamamlayan Erman Film yeni filimlerin hazırlıkları içinde. Şu sıralarda Şeref Film'in prodüksiyonu olan «Seninle Ölmek İstiyorum»un çekimi devam ediyor.

HÜRRIYET FİLM

Rejisörlüğünü Zafer Davutoğlu'nun yaptığı ve baş rolünü Yıldız Tezcan'ın oynadığı «Gurbette Ölenler»in çekimi tamamlandı.

HİSAR FİLM

Rejisör Aram Gülyüz Hisar Film hesabına «Yuvanın Bekçileri»ni tamamladı. Ayhan Işık, Zeynep Değirmencioglu, Belgin Doruk, Ömercik, Muallâ Sürer, Hüseyin Baradan ve Güzin Özipek'in oynadıkları bu filminden ayrı olarak bu sezon üç film daha bitirdi Hisar Film. Şimdi ise

SÜLEYMAN TURAN DURMADAN ÇALIŞIYOR!..

Sinemanın efendi oyuncusu Süleyman Turan, devamlı film çalışmaları yanında gazeteciliğini de başarıyla sürdürüyor. Bindiği gibi Turan çok iyi bir ressamdır. Akşam gazetesine hazırladığı resimli romanlar geniş ilgi çekti. Bu arada film çalışmalarını da aksatmayan Turan yakında Sadri Alışık'la beraber bir filmde karşılıklı oynayacak.

SİNEMATEK

«Küçük Hanım Hong Kong-da» ve «Bangkonk Macerası» adlı ve yurd dışında çekilecek iki filimin hazırlıkları sürdürülüyor. Programda «Çarkı Felek» ve «Tel Örgü» adlı filimler de var. Muhtemelen yeni sezonu sekiz filmlik bir liste ile giriyor.

KERVAN FİLM

Zeynep Aksu ve Kuzey Vargın'ın oynadıkları «İffet»i bitiren Ümit Utku, Sadri Alışık'ın oynayacağı «Yalvarış»-a başlamak üzere. Bu filmde Fatma Girik baş kadın oyuncu olacak.

KEMAL FİLM

Mısırlı filimcilerle ortak yapılan «Mısırdan Gelen Ge-

lin»in çekimi tamamlandı. Bugünlerde Osman F. Seden'in yöneteceği «Yiğitlerin Türküsü»ne başlayacak. Henüz filimin oyuncularını belli değil.

METRO FİLM

Firmanın sahibi Aram Gül-yüz sürekli olarak dışarı film çektiği için, Metro Film'de henüz bir faaliyet görülüyor.

MELEK FİLM

Mehmet Dinler'in yönettiği «Sevdiğim Adam» adlı filmde Ayhan Işık, Mine Mutlu, Muzaffer Tema, Yusuf Sezgin, Sami Hazinses, Hasan Ceylan, Ali Seyhan, Mahmure Handan ve Necip Tekçe

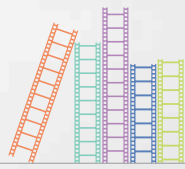
FİKRET HAKAN AMERİKA HAZIRLIĞINDA!..

Türk Sineması'nın güçlü oyuncusu Fikret Hakan halen çevirmekte olduğu «Paralı Askerler» adlı filmin çekimi bittikten sonra Amerika'ya gidecek. Bütün dünya sinemalarında gösterilecek olan «Paralı Askerler» ünlü oyuncumuza yeni bir kapı açmakta. Bu fırsatı iyi kullandığı takdirde Fikret Hakan'ı, tıpkı Ömer Şerif gibi «beynelmilel» oyuncu olarak alkışlayabiliriz.

ı Sü-
film
çiliği-
Bi-
bir
ha-
ge-
ça-
Tu-
ce-
ra

SİNEMATEK

oynadılar. Erdoğan Tünaş'ın yazdığı senaryoyu, kameramen Cengiz Tacer çekti. Kordelâ tamamen renkli.

PESEN FİLM

Rejisörlüğünü Natuk Baytan'ın yapacağı ve Senaryosunu Recep Ekicigil'in yazdığı yeni bir filme başlamak üzere. Ayrıca Ekim ve Kasım aylarında Nevzat Pesen, Türkân Şoray'ın baş rolünü oynayacağı bir film yapacak. Prodüktör Oksal Altınel'in Tunç Oral ile ortaklaşa yaptığı «Kanlı Aşk» da Pesen Film'in 1969/1970 listesinde yer alıyor.

SANER FİLM

Erol Büyükburç'un baş rolünü oynadığı renkli bir filimin çekimine başlandı. Filmde kadın oyuncu Esen Püsküllü Rejisörlüğü Hulki Saner yapıyor.

SİNE FİLM

Muzaffer Arslan, rejisörlüğünü de kendisinin yapacağı yeni bir kordelânın hazırlıkları içinde. Henüz oyuncusu belli olmayan bu film şirketin yeni sezona hazırlayacağı ilk kordelâ olacak.

ŞEREF FİLM

Yönetmen Lütfü Ö. Akad, Türkân Şoray'ın baş rolünü oynadığı «Seninle Ölmek İstiyorum» adlı filme başladı. Şoray'ın karşısında İzzet Günay var. Safa Önal filmin senaryocusu. Kameraman Gani Turanlı.

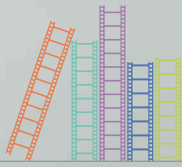
UĞUR FİLM

Rejisör - Prodüktör Memduh Ün Yeniköy'de istirahate devam ediyor. Diğer yandan Cüneyt Arkın'ın geçirdiği üzücü kazadan dolayı da «Vatan ve Namık Kemal»in çekimi aksadı.

GELECEK SAYIDA

Türk Sineması'nın en önemli yerlerinde çalışan isimsiz kahramanlar şimdiye kadar basın ilgisini çekemedi. Çeşitli konularda olduğu gibi, bu konuda da bir çalışma gösteren AS, gelecek sayıdan itibaren sizlere fotoğrafları, biyografileri, sinema hakkındaki düşünceleriyle,

FİLM PRODÜKTÖRLERİ, SİNEMACILAR, İŞLETME MÜDÜRLERİ, İTHALATÇILARI'NI TANITIYOR.

SİNEMATEK

an, rejisörlüğü-
sinin yapacağı
elânın hazırlık-
enüz oyuncusu
bu film şirke-
hazırlayacağı
ak.

fü Ö. Akad.
n baş rolünü
ale Ölmek İs-
ilime başladı.
ada İzzet Gü-
nal filmin se-
eraman Gani

tör Memduh
tirahate de-
ger yandan
geçirdiği ü-
ayı da «Va-
nal»in çeki-

isim-
çek-
da da
n siz-
ki dü-

İYOR.

NEZİH COŞ

TÜRKİYE'DE
SİNEMALARIN
DAĞILIŞI

TÜRKİYE'DE
KAPALI : 1420
AÇIK : 1534
VE YAKLAŞIK OLARAK

30000

SİNEMA
VAR!

SINEMATEK

ARAŞTIRMA

Bir ülkenin mevcut sinema salonlarının ve sinema koltuklarının sayısını bilmek, o ülkedeki sinema endüstrisinin mekanizmasını anlayabilmek için mutlak gerekli koşullardandır... Türkiye'de bu konuya sinemacılık tarihinin hiçbir döneminde ilgi gösterilmemiş, ciddi araştırma ve incelemeler yapılmamıştır. Ekonomik tahliller daima tahmini ve uyduruk varsayımlara dayandırılmış, bu yüzden çeşitli yazılarda değişik, birbirini tutmaz rakamlarla karşılaşılmış ve böylece de sinemamızın endüstriyel yapısına eğilen sinema yazarları, nüfusu sayılmamış bir ülkede «fert başına milli gelir» hesapları yapan kişiler durumuna düşmüşlerdir... 1960 öncesinde 600-700 civarında olan salon sayısı tahminleri (1956'da «Sinema Dergisi» önsözünde : «350 salon»... 1958'de «Türkiye Film İmalâtçıları Cemiyeti»nin broşüründe : «mevcut 600 sinema»... 1960'da Zahir Güvemli'nin «Sinema Tarihi»nde : «çalışır halde 657 kapalı sinema») 1960 sonrası yıllarında 850-900 civarına çıkarılmış (Semih Tuğrul'un «Dost Dergisi»nin «1962 Kasım» sayısındaki «Türk Sineması Çökecektir» başlıklı yazısında : «topu topu 850 sinema»... Ağâh Özgüç'ün «Sinema 65 Dergisi»nin «Ekim 1965» sayısındaki «Altına hücum ya da Türk Sinemasında Enflasyon» başlıklı yazısında : «açık hava sinemaları dahil 850 sinema»... Nijat Özön'ün «Türk Sineması Kronolojisi, 1895-1966» adlı kitabının ek bölümünde, 1966 için : «900 salon») ve bazı yazılarda rastlanan «1000-1200» sinemalık iyimser görüşlere (Attilâ Tokath'nın «Regards sur le Cinéma Turc» adlı Fransızca yazılmış kitabında : «sinemaların sayısı açıklar dahil 1200'ü geçmez»... Onat Kutlar'ın «Ant Dergisi»nin 31/1/1967 tarihli sayısındaki «Yerli Sinemanın Korunması» başlıklı yazısında ve «Yeni Sinema Dergisi»nin «Nisan-Mayıs 67» deki 6. sayısının önsözünde : «1000 sinema salonu») rağmen genel olarak «850 salon»da karar kılınmıştır. Dikkati çeken durum 1960'dan sonraki 8 yıl içinde yapılan tahminlerin «800-900 salon»u bir türlü aşmak istememesidir. Sinema yazarları bu konuda nedense çekimser davranmışlar ve salon sayısının arttığını bir türlü kabullenmek istememişlerdir. Bugün dahi Türkiye'de «600 salon»dan fazla çıkmayacağı konusunda çok kötümser ve karamsar görüşler mevcuttur. (Oysa bugün sadece İstanbul ilinde 150 salon çalışmaktadır.) Bu konuyla ilgilenen bazı yazarlar da Türkiye'nin sinema salonu ve koltuk durumu hakkında yabancı kaynakların bilgilerini kabullenmekte ve resmi bilgi sayarak yazılarında bu rakamları kullanmaktalar... Örneğin Jak Şalom 27/5/1969 tarihli Milliyet Gazetesi'ne Brüksel'den gönderdiği bir haberde Amerikalıların «The Film Daily Year Book of Motion Pictures» adlı sinema yıllıklarında Türkiye için «850 salon ve 320.000 koltuk» göstermesini kaynak tutarak, Unesco'nun tavsiye ettiği «100 kişiye 2 koltuk» ölçüsünün altında olduğumuzu yazmıştır. Ama aslında bu rakamların da Türkiye'deki farazi görüşlerin yansımasından başka «resmi» bir tarafı yoktur. Nitekim başka bir sinema yılığı olan Interna-

SINEMATEK

ARAŞTIRMA

Annual Motion Picture Almanach'ın Türkiye bilgileri de çok eski yıllardan beri **Atina**'da muhabirlik yapmakta olan **Fedon Nazhoğlu** tarafından verilmiştir. Yani bu bilgiler arasında yer alan salon sayısı rakamının da tahmin edildiği kolaylıkla söylenebilir.

Sözü getirmek istediğimiz yer **«Cemal Pekin Tesisi»**nin açtığı müsabaka dolayısıyla yaptığımız **«Türkiye'de sinemaların dağılışı ve bu dağılışı sebep-leri (Tarfihî bakımdan gelişme seyri, sinemaların sermaye, sandalye sayısı ve makine güçleri)»** konulu araştırmamızın, Türkiye'deki sinema salonu ve koltuk sayısı bakımından ortaya çıkan sonuçlarıdır. Bu sonuçlar kesin rakamlar olmamasına rağmen gerçeğe en yakın rakamlardır. Ve ilk bakışta da **«50-900»** salon sularında seyredenleri hayrete düşürecek bir görüntü arz etmektedir.

Buna göre 1968 yılı sonunda ya da 1969 yılı başlarında Türkiye'de (1420) **Kapalı**, (1534) açık sinemanın varlığına rastlanmaktadır. Yani ülkede 35 mm ile toplam olarak (3000)'e yakın sinema çalışır durumdadır. Öte yandan yurt-**teki** sinemalarda mevcut koltuk sayısı (892.474), açık sinemalarda mevcut **sandalye** sayısı da (1.335.077) dir... Bu rakamlar bölgeler için elde edilen **sonuçların** toplanması suretiyle bulunmuş olup, ayrıntılı olarak aşağıdaki tab-
loda görünmektedirler.

Bölge (il sayısı)	Kapalı sine.	Açık sine.	Koltuk	Sandalye
Marmara (10 il) :	397	532	246.934	453.796
Ege (8 ») :	300	335	237.000	360.125
Akdeniz (7 ») :	135	193	90.990	156.909
G. Doğu A. (6 ») :	87	91	49.851	76.895
İç Anadolu (10 ») :	208	176	113.360	130.768
Karadeniz (14 ») :	212	184	115.540	137.264
D. Anadolu (12 ») :	81	23	28.799	19.320
	1420	1534	892.474	1.335.077

Bu sonuçlar, 1950-68 döneminde sinemacılığımızda nasıl bir canlanma-
na ortaya çıktığını açıkça göstermektedir. Sinemaların tarihsel gelişmeleri-
nin incelenmesinde gözlenen durum, Türkiye'de 1923'de (30), 1939'da (130),
1949'da (200) kadar salonun varlığı şeklindedir. 1968 sonunda (1420) salona
ulaşılması, 18 yılda (1220) yeni kapalı sinemanın açıldığını ortaya koymak-
tadır. Bu, 1950-68 arasında her yıl 67-68 sinemanın hizmete açıldığını orta-
ya koymaktadır ki, 67 illik Türkiye için — büyük şehirlerde daha hızlı bir
artış olduğu da düşünülerek — normal sayılır... Kaldı ki sinema artışının
1960 sonrasında önceki yıllara göre çok hızlı bir tempoya girdiği de kaçınıl-
maz bir gerçektir. Sinemanın yurda girişinden 1960'a kadar olan sürede art-

SINEMATEK

ARAŞTIRMA

cak (60) kapalı sinemaya sahip olabilen İstanbul şehri, 1960-68 döneminde (40) yeni sinemaya daha kavuşmuş ve salon sayısı (100)'e çıkmıştır. Merkezin dışındaki (50) kapalı sinemanın yarısından çoğunun açılışı da 1960 sonrasına rastlar... Ankara merkezinde bugün mevcut (36) kapalı sinemanın en az yarısı 1960 sonrasında açılmıştır. Keza çoğu il ve ilçe merkezlerinde sinemaların gelişme gösterme dönemi 1960 sonrasıdır... Açık hava sinemaları için de durum aynıdır. İstanbul'da 1960'da mevcut (119) bahçe sineması 1968'de (187) ye çıkmıştır. Merkez-dışı'ndaki (80) e yakın bahçe sinemasının çoğu da 1960 sonrasında açılmışlardır. İzmir şehrinin (80) i aşkın bahçesinin durumları da aynıdır. İzmit'teki (17) açık hava sinemasının (12) si 1960 sonrasında açılmışlardır. Mersin'deki (15) açık hava sinemasından (4) ü sadece 1967'de kurulmuştur. Antalya şehrinin (8) açık sinemasının (5) i de 1960 sonrasında faaliyete geçmişlerdir... Giderek kapalı-açık sinema artışı 1969'da da hızını kaybetmiş değildir. 1969'un ilk iki ayı içinde İstanbul (7) yeni salona kavuşmuş ve merkezin salon sayısı yükselmiştir. 1969'da Ankara'da (4) yeni salon açılmıştır. İki şehirde de inşa halinde olup yakında açılacak 3'er 4'er salon mevcuttur. Gümüşhane, Of (Trabzon'un ilçesi), hep 1969'da yeni salonlara kavuşmuşlardır.

Kısaca sinema salonları ve bahçeleri, sinema yazarlarının (850)de takılıp kalmalarını gülererek yadsır bir tempoda artmış ve artmaktadır. 1968 yılı sonunda, yukardaki tabloda toplam sonuçları verilen bölgelerin illere göre detaylı durumları şöyledir :

1 — Marmara Bölgesi'nde durum :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
İstanbul	: 150	260	700	1000
Tekirdağ	: 25	25	400	600
Edirne	: 20	25	570	900
Kırklareli	: 15	15	550	870
Kocaeli	: 30	40	1000	1300
Sakarya	: 25	20	860	960
Bilecik	: 7	7	300	350
Bursa	: 40	50	780 (Bursa merk.)	1100
Bahkeşir	: 55	60	540 (Bursa ilçe)	660
Çanakkale	: 30	30	520	790
	397	532	6220 : 10 = 622	8530 : 10 = 853

Koltuk sayısı : 397 x 622 = 246.934

Sandalye » : 532 x 853 = 453.796

2 — Ege Bölgesi'nde durum :

SINEMATEK

ARAŞTIRMA

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
İzmir	: 130	165	860	1000
Manisa	: 50	50	740	1400
Kütahya	: 20	20	840	940
Uşak	: 8	10	950	1330
Afyon	: 25	10	650	600
Denizli	: 17	25	800	1450
Aydın	: 35	40	730	850
Muğla	: 15	15	750	1030
	300	335	6320 : 8 = 790	8600 : 8 = 1075

Koltuk sayısı : 300 x 790 = 237.000
Sandalye : 335 x 1075 = 360.125

3 - Akdeniz Bölgesi'nde durum :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
İsparta	: 17	13	810	900
Burdur	: 10	10	450	700
Antalya	: 20	25	660	850
İzmir	: 13	30	800	1000
Adana	: 35	75	640	860
Marş	: 12	15	710	730
Hatay	: 28	25	650	650
	135	193	4720 : 7 = 674	5960 : 7 = 813

Koltuk sayısı : 135 x 674 = 90.990

Sandalye : 194 x 813 = 156.909

4 - Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde durum :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
Gaziantep	: 23	27	630	1170
Adıyaman	: 6	7	450	640
Urfa	: 17	17	—	—
Diyarbakır	: 15	18	640	725
Mardin	: 12	12	—	—
Sırt	: 14	10	—	—
	87	91	1720 : 3 = 573	2535 : 3 = 845

Koltuk sayısı : 87 x 573 = 49.851

Sandalye : 91 x 845 = 76.895

5 - İç Anadolu Bölgesi'nde duruma :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
Ekişçir	: 20	20	500	700

SİNEMATEK

ARAŞTIRMA

Konya	: 35	25	600	1000
Niğde	: 13	3	640	—
Ankara	: 65	75	800	1000
Çankırı	: 5	5	400	600
Yozgat	: 13	8	400	500
Kırşehir	: 10	10	600	600
Nevşehir	: 7	—	465	—
Kayseri	: 20	20	550	800
Sivas	: 20	10	500	—
	208	176	5455 : 10 = 545	5200 : 7 = 743

Koltuk sayısı : 208 x 545 = 113.360

Sandalye » : 176 x 743 = 130.768

6 — Karadeniz Bölgesi'nde durum :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
Bolu	: 15	10	510	500
Zonguldak	: 45	45	—	—
Kastamonu	: 15	10	350	550
Sinop	: 10	10	500	580
Çorum	: 15	10	600	—
Amasya	: 12	10	—	—
Samsun	: 23	20	—	—
Tokat	: 20	23	600	1000
Ordu	: 10	5	610	1250
Giresun	: 10	10	680	880
Gümüşhane	: 5	3	800	1000
Trabzon	: 10	8	600	800
Rize	: 10	10	500	700
Artvin	: 12	10	250	200
	212	184	6000 : 11 = 545	7460 : 10 = 746

Koltuk sayısı : 212 x 545 = 115.540

Sandalye » : 184 x 746 = 137.264

7 — Doğu Anadolu Bölgesi'nde durum :

	K	A	(K) koltuk ort.	(A) sandalye ort.
Malatya	: 15	10	440	600
Elazığ	: 8	6	800	1000
Bingöl	: 1	—	—	—
Tunceli	: 5	1	—	—
Erzincan	: 10	—	400	—
Erzurum	: 11	1	460	—

SINEMATEK

ARAŞTIRMA

Kars	: 15	—	400	—
Ağrı	: 5	—	350	—
Van	: 3	—	—	—
Bitlis	: 4	—	—	—
Van	: 4	5	500	920
Harları	: —	—	—	—
	81	23	3350	: 7 = 479
Koltuk sayısı	: 81 x 479	=	38.799	2520 : 3 = 840
Sandalye	: 23 x 840	=	19.320	

Bu tablolardan görüldüğü gibi koltuk sayısı hesaplarında, önce illerin koltuk sayısı bilinen sinemalarına göre elde edilen koltuk ortalamaları alınmış, toplam bölgenin il sayısına bölünerek bölge koltuk ortalamaları elde edilmiş, bu ortalamalar bölgelerin sinema rakamlarıyla çarpılarak bölge koltuk ve sandalye durumları çıkarılmıştır. Şehirlerin sinemalarındaki koltuk ve sandalye sayıları belediyelerden alınmış «resmî» rakamlardır. Elde edilen rakamlar olmayan iller ortalamalara sokulmamıştır.

1. tablodaki rakamlara göre bölgelerimizin sinema yoğunluğu bakımın-

Bölge	İl başına düşen kapalı sinema	Bölge	İl başına düşen açık sinema
1 — Marmara	: 39,7	1 — Marmara	: 53,2
2 — Ege	: 37,5	2 — Ege	: 41,8
3 — İç Anadolu	: 20,8	3 — Akdeniz	: 27,5
4 — Akdeniz	: 19,2	4 — İç Anadolu	: 17,6
5 — Karadeniz	: 15,1	5 — G. Doğu An.	: 15,1
6 — G. Doğu An.	: 14,5	6 — Karadeniz	: 13,1
7 — Doğu Anad.	: 6,7	7 — Doğu Anad.	: 1,9

Bu tablodan çıkan sonuç yurdumuzun kapalı sinema bakımından en yoğun bölgelerinin Marmara, Ege ve İç Anadolu olduğu, açık sinema yoğunluğunda ise Akdeniz'in önemli bir farkla Marmara ve Ege'nin ardından 3. sırayı aldığıdır. Doğu Anadolu, hem açık hem de kapalı sinema yönünden en fakir bölgemizdir. Kapalılarda 5. gelen Karadeniz, açık sinema sıralamasında bu dereceyi Güneydoğu Anadolu'ya bırakmaktadır. Kapalı sinema yoğunluğu bakımından, Marmara ya da Ege'de il başına düşen salon sayıları, son sırayı teşkil eden bölgelerin toplamından (36,3) fazladır. Açık sinema yönünden de durum aynıdır. Marmara'da il başına düşen açık sinema sayısı

SİNEMATEK

ARAŞTIRMA

53,2, son dört sırada yer alan bölgelerin il başına düşen açık sinema toplam-
ları ise ancak 47,7'dir.

Bölgelerin koltuk ve sandalye yoğunluğu bakımından sıralanması ise şöy-
ledir :

Bölge	(İl sayısı) (1000)	Koltuk	İl başına	Sandalye	İl başına
		düşen koltuk	(1000)	düşen sandalye	(1000)
1— Ege	(8 il):	237	29.600	360	45.000
2— Marmara	(10 »):	247	24.700	454	45.400
3— Akdeniz	(7 »):	91	13.000	157	22.400
4— İç Anadolu	(10 il):	113	11.300	131	13.100
5— G. Doğu An.	(6 »):	50	8.300	77	12.800
6— Karadeniz	(14 »):	115	8.200	137	9.700
7— D. Anadolu	(12 »):	39	3.200	19	1.500
		892		1.335	1.500

Görüldüğü gibi kapalı ve açık sinema yoğunluğu bakımından Marmara'nın altında yer alan Ege Bölgesi, koltuk yoğunluğu bakımından Marmara'yı önemli ölçüde geri bırakmış ve başa geçmiştir. İl başına düşen sandalye bakımından ise küçük bir farkla 1. liği Marmara'ya terketmektedir. Sonraki sıraları alan bölgeler ise hem koltuk, hem de sandalye yoğunluğu bakımından aynı dereceyi işgal etmektedirler.

Nihayet sinema sayısı ve koltuk - sandalye sayısının Türkiye nüfusu (1965 : 31.391.207) ile karşılaştırılması sonucunda da şu rakamlar elde edilmiştir :

1 milyon nüfusa düşen kapalı sinema	: 45,5
1 milyon nüfusa düşen açık sinema	: 48,8
1000 kişiye düşen koltuk	: 28,4
1000 kişiye düşen sandalye	: 42,5

AS DERGİSİ

Eylül sayısı

Çok daha dolgun yazı, fotoğraf ve haberlerle yayınlanacaktır. Yeni sinema sezonuna ait film listelerini de yayınlıyacak olan dergi 5000 adet basılacak ve bütün Türkiye'deki sinema salonu sahiplerine ulaşacaktır.

Sinemacıların yaptığınız veya ithâl ettiğiniz filmlerinizi ilgilenmesi ve bunları sinemalarında oynamalarını temin için

Eylül sayısına muhakkak ilân veriniz.

SİNEMATEK

açık sinema toplam

sıralanması ise şöy-

Sandalye	İl başına
(1) düşen sandalye	45.000
	45.400
	22.400
	13.100
	12.800
	9.700
	1.500
	1.500

ından Marmara'-
ından Marmara'yı
düşen sandalye
mektedir. Sonraki
fanluğu bakımın-

Türkiye nüfusu
emlar elde edil-

ne ya-
filim
adet
lonu
z fi-
nda

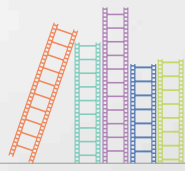
DANYAL TOPATAN

Diğer adıyla «Fransız Danyal» her ne kadar piyasadaki kendini «Mersin»li-yik, diye tanıtıyorsa da 1332'de İstanbul'da doğmuştur. Orta okulu bitirdikten sonra eğitimine devam etmedi. Sinemada çok eski bir geçmişi olan Topatan'ın ilk görevi dekoratörlüktü. Sonra mesleğin çeşitli dallarında çalıştı. Önceleri arada bir kamera

karşısına çıkan oyuncu sonradan tamamen kendini aktörlüğe verdi. İlk defa, yirmi yıl önce Neriman Köksal'ın da ilk filmi olan «Çete»de oynadı. Şimdiye kadar yaptığı filimlerin sayısını kesin olarak hatırlamıyor ama, «150'nin üstünde olduğunu rahatça söyleyebilirim,» diyor.

Danyal Topatan bir çok yabancı film şirketiyle de çalışmış bir oyuncumuz-

SİNEMATEK

dur. Oynadığı altı yabancı kordelâ içerisinde «Topkapı» ve «Şeytanın Bahçeleri» adlı filimler de var. Son yıllarda oynadığı önemli yerli filimlerden birkaç isim vermek gerekirse, «Dubarların Ötesi», «Kozanoğlu», «Muradın Türküsü» ve «Jamoka» serisi başta gelir...

Danyal Topatan'ın bir kilometre uzaktan duysanız tanıyacağınız karakteristik bir sesi vardır. Şimdiye kadar hiç evlenmemiştir. Türk Sineması'nın başarılı oyuncularında yer alır.

Adres : Danyal Topatan
Hasnun Galip Sokak 18/2
Beyoğlu

AHMET KARACA

1938'de Kayseri'de dünyaya geldi. Aktör olmak için İstanbul'a geldi ve 1960'da Zeki Müren'in baş rolünü oynadığı «Aşk Hırsızı» adlı filimde oynayarak sinemaya geçmiş oldu. Şimdiye kadar 400'e yakın filimde oynadığını söylüyor. Sıraladığı önemli filimleri de şunlar: Öfke

Dağları Sardı, Kara Kartal, Dağların Oğlu, Yeni bitirdiği Malkoçoğlu «Akıncılar Geliyor» da ilk defa dayak yemekten kurtulmuş. Ahmet Karaca «Bu sefer dayak atıyoruz,» diyor.

Aktör evli ve iki de çocuğu var. Geçimini sinemadan sağlıyor.

SINEMATEK

Adres : Ahmet Karaca
Cimen Sokak No. 188
Harbiye

SÜHEYL EĞRİBOZ

1927 de Gönende doğdu. Lisede iken tahsilini yarım bırakmak zorunda kaldı.

Sinema dünyasında önceleri işletmeci olarak bulunuyordu. Sonradan tekelif üzerine, 1957 de Ayhan Işık'ın baş rolünü oynadığı Sabahsız Geceler filmi ile beyaz perdeye atıldı. Bu güne kadar 300 den fazla filmde oynadı.

Sayısı hayli kabarık olan filmlerinden birkaçından söz etmek gerekirse, bunlar Yara, Hacı Murat, Seyh Samil, Aslan Bey adlı filimlerdir.

Gençliğinde iyi bir yüzücü olan Eğriboz'un birde 1,4,2 100 metre de 1946 da kırdığı ve ancak 1962 de Engin Ünal'ın egale ettiği İstanbul şampiyonluğu var.

Eğriboz evli ve 2 çocuk babası.

Adres : Süheyl Eğriboz
Hisardibi No. 19

Yenikapı

YAŞAR ŞENER

1926 da İstanbul'da dünyaya gelen Yaşar Şener Liseyi bitirdikten sonra tahsiline devam etmedi.

Şener mesleğe ilk olarak halk evlerinde başladı. Sonra maliyede muhasebecilik vazifesinde iken 1958 yılında tesadüfen sinemaya geçti. 1943 sıralarında sporla da yakından ilgilenen Şener şampiyon Beşiktaş'ta ve Vefa'da futbol oynadı.

Sinemaya geçisinden bu yana ise 186 film yaptı.

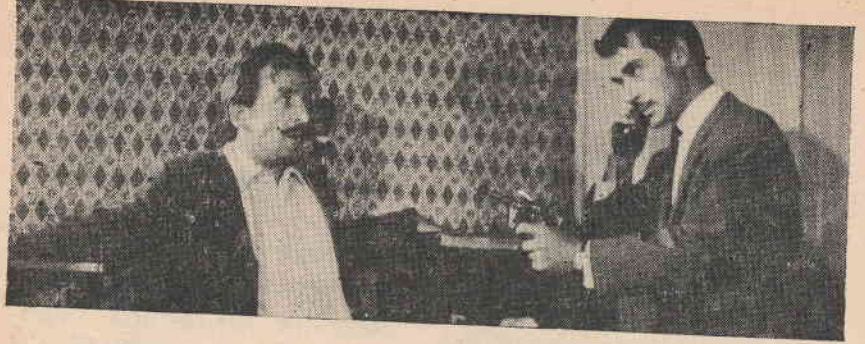
Başarı kazandığı filmlelerinden bazılarını ise şöyle sıralayabiliriz: Tatlı Günah, İslamoğlu, Gol Kralı Cafer, Maceralar Kırılı.

SİNEMATEK

Yaşar Şener evli ve biri kız biri erkek iki çocuk sahibi, kendisini sinemaya vermiş, başka bir uğraşı yok.

Adres : Yaşar Şener
Aynalıçeşme, Durağı Sk.
Daraç Apt. 19/3

Beyoğlu

OSMAN ALYANAK:

1332'de İstanbul'da doğan Alyanak Galatasaray Lisesini bitirdikten sonra mali imkânsızlıklar yüzünden yüksek tahsiline devam edemedi.

İnhisar idaresinde müdürlük vazifesi ifa ederken Tevhit Bilge'nin teşviğiyle ses operetine girdi. 1943 - 44 senesinde sinemaya geçti. Bu güne kadar

200'ün üstünde filmde oynadı. «Ak Altın» filmi ile sinemanın en iyi karakter oyuncusu ünvanını kazandı. Osman Alyanak bugün yerli filmlerde «Dursune bacı» yabancı filmlerde yaşlı ve komik tiplerin dublajını da yapmaktadır.

Sevilen filmlerinden birkaçını saymak gerekirse; Yalnızlar Rihtımı, Şimal Yıldızı, Meyhanecinin Kızı, Hudutların Kanunu, Kızılirmak, Karakoyun'u sıralayabiliriz.

Alyanak evli olup 5 çocuk ve 2 torun sahibi.

Adres : Osman Alyanak
Nişantaş, Güzelbahçe
Yeni Yol 20/2 Akora Apt.

SİNEMATEK

SANSÜRDE BU AY...

(1 Temmuz - 31 Temmuz tarihleri arasında sansürden çıkan bütün filmlerin listesidir.)

Filmin adı	Firma	Sansür Tarihi	Karar No. sı
Hafif Süvarinin Hücumu	Woodfall Film	1/7/1969	143
İKİ YETİME	Hürriyet Film	8/7/1969	144
TATLI SEVGİLİM	Metin Film	8/7/1969	145
İNTİKAM YEMİNİ	Bilgin Film	10/7/1969	146
ANA YÜREĞİ	Dede Film	10/7/1969	147
Modern Türkiye	Yıdakta Okul		
İran'da Endüstri	Malzemeleri		
Orta Doğu Su İhtiyacı	Şirketi		
İsviçre ve Avustralya	»	12/7/1969	148
Fransa	»	»	»
Sahte Kahraman	Metro Film	12/7/1969	149
BU NE BİÇİM HAYAT	Topkapı Film	15/7/1969	150
KADERİMSİN	Er Film	15/7/1969	151
Mitsubishi Elektrik, Bubota	Japon		
Şi. Hk.	Filimcileri	18/7/1969	152
ÇİFTE TABANCALI KABADAYI	İrfan Film	22/7/1969	153
ANADOLU EVLİYALARI	Akın Film	24/7/1969	154
EFELERİN ÖCÜ	Okçugil Film	24/7/1969	155
SON MEKTUP	Erler Film	25/7/1969	156
Ayın Sesi	Saner Film	30/7/1969	157
İşçi Emeği	Türksan A. Ş.	30/7/1969	158
ALTIN MEZAR	Dost Film	30/7/1969	159
RÜZGÂR HAFİYE	Yıldırım Film	30/7/1969	160
KARA EFE	Yaşar Ticaret	31/1/1969	161
AŞK BU DEĞİL	Er Film	31/7/1969	162

Not : İki sayıdır Ankara Merkez Film Sansür Kontrol Heyeti kararlarını yayınlıyan «Akademik Sinema», gelecek sayıda İstanbul Sansür listesini de yayımlıyacaktır. Bilindiği gibi yerli filimler Ankara'da, yabancı filimler de İstanbul'da sansüre girmektedir.

SINEMATEK

İZMİR MEKTUBU

YAZARIN KİŞİLİĞİ

Özdemir HAZAR

Sinema yazarlığı, nedense kişiliğini yitirdi. Türkiye'de sinema öyküsü yazarlığı diye bir şey kalmadı. Oysa, sinemanın beşiği olan Amerika'da, giderek beşikliği kendisine aktaran İtalya'da, İsveç'de, Fransa'da sinema yazarlığı ayrı bir ekol, ayrı kişiliği olan bir topluluk.

Türkiye'deki sinema probleminin düştüğü çıkmazı eleştirirken önce burdan başlamak zorundayız. Bu gerçeği kimse arkaya atamaz.

Nasıl ki, bir bina önce temelden başlanırsa sinema endüstrisinde de sinema yazarlığından başlamak gerek. Yazar sinemanın temeli olmalı. Diğer ülkelerde bu böyle. Ancak bizde böyle değil. Bizde yazar olsa da olur, olmasa da olur.

Yapımcıya sorarsan, «yazar nerde efendim, yazsın istediğini verelim» diyecektir. Buna kanan yazar da oturup bir yıl uğraşacak bir sinema öyküsü yazacaktır. Sinema ile ilgili kitaplar okuyarak, eleştirerek, seyrederek. Sonunda aynı yapımcı (sürükleyici aksiyon) yok diyecektir. Diyecektir ya, nedenini bir türlü söylemeyecektir.

Ya da, konuyu beyenecektir, önce dudak bükecektir, sonra lütfen alıyor pozuna bürünecektir, bir yıllık emeğin bir günlüğünü karşılamayan bir ücret ödiyecektir. Yazar öyküsünün gün ışığına çıkacağından kıvançlı, prodüksiyono-

SİNEMATEK

ne bekliyecek, sonra da saçını başını yolacak, eserinin oy-
mandığı sinemadan sanık gibi kaçacaktır.

İşte Türkiye’de sinema yazarlığının başı ve sonu...

Sinema endüstrisini bence bir bütün olarak ele almak
izab eder. Öyle bir bütün ki, yazarından ışık yardımcısına,
sanat direktöründen terzisine kadar bir bütün. Bu bütün
içinde sinema öyküsü yazarlığına da hiç olmazsa minderli
bir sandalye düşün. Vazgeçtim koltuktan kanapeden. İsim
açıklamak yersiz olacak ama, pek alâ sokakta bilinir ki,
bir kaç yüz lira karşılığı alınan bir film öyküsü, alana mil-
yonlar kazandırmış, hatta bu öykünün prodüksiyonunu Ege’
de işletme hakkını alan işletmeci dahi milyoner olarak İst-
anbul’da sokağa yerleşmiştir. Yerleşmiştir de, ne yapımcı,
ne işletmeci (yahu senin öykünden şunca para kazandık,
gel şu da senin hakkın) dememiştir. Demez tabi. Sinema
yazarının bir sendikası, bir cemiyeti, bir birliği yoktur ki
fukaranın hakkını arasın. Sinema öyküsü yazarı Türkiye’-
de kişiliği olmıyan bir zavallıdır. Bunun suçu kimde, soru-
suna karşılığım, hepimizde olacaktır. Yapımcıda, işletme-
cide, yazarda, seneryocu (!) da. burada duralım. Yeşil-
çam’a senaryo imal eden Türkiye’de bir elin parmakları ka-
dar az kişidir. Bunun çoğu dostumuzdur. Kendilerini se-
verim. Severim ya, çok yazdıkları için de kızarım. Bu gün
afişe çıkan on prodüksiyonun altındaki senaryo yazarı im-
zası üç kişiye aittir. Neden? Bu soruya, siz yazmıyorsunuz
onlar yazıyorlar, karşılığı vereceklere de müşaadeleriyle
dur derim. Onlar yazmıyorlar, onlara yazdırılıyor. Sanatçı.
emirle yazamaz, yazmaz. Sanatçı doğunca yazar, bulunca
yazar. İsteddiği zaman yazar, emredilince ısmarlanınca ya-
zamaz.

Senaryo bir elbise, bir ayakkabı, ya da bir yatak oda-
sı takımı değildir. Oysa iyi bir zanaatkâr olan ayakkabıcı,
terzi ya da mobilyacı siz nasıl ısmarlarsanız ısmarlayın o

SİNEMATEK

ne bekleyecek, sonra da saçını başını yolacak, eserinin oynandığı **sinemadan** sanık gibi kaçacaktır.

İşte Türkiye’de sinema yazarlığının başı ve sonu...

Sinema endüstrisini bence bir bütün olarak ele almak **imkânsız** eder. Öyle bir bütün ki, yazarından ışık yardımcısına, **senaryo** direktöründen terzisine kadar bir bütün. Bu bütün **içinde** sinema öyküsü yazarlığına da hiç olmazsa minderli **bir sandalye** düşsün. Vazgeçtim koltuktan kanapeden. İsim **açıklamak** yersiz olacak ama, pek alâ sokakta bilinir ki, **bir kaç** yüz lira karşılığı alınan bir film öyküsü, alana **milyonlar** kazandırmış, hatta bu öykünün prodüksiyonunu Ege’ **de işletme** hakkını alan işletmeci dahi milyoner olarak **İstanbul**’da sokağa yerleşmiştir. Yerleşmiştir de, ne yapımcı, **ne işletmeci** (yahu senin öykünden şunca para **kazandı**ğ, **gel şu** da senin hakkın) dememiştir. Demez tabii. Sinema **yazarının** bir sendikası, bir cemiyeti, bir birliği yoktur ki **fukaranın** hakkını arasın. Sinema öyküsü yazarı Türkiye’ **de** kişiliği olmıyan bir zavallıdır. Bunun suçu kimde, soru **suna** karşılığım, hepimizde olacaktır. Yapımcıda, işletme **cide**, yazarda, seneryocu (!) da. burada duralım. Yeşil **çam**’a senaryo imal eden Türkiye’de bir elin parmakları ka **dar** az kişidir. Bunun çoğu dostumuzdur. Kendilerini se **verim**. Severim ya, çok yazdıkları için de kızarım. Bu gün **afişe** çıkan on prodüksiyonun altındaki senaryo yazarı im **zası** üç kişiye aittir. Neden? Bu soruya, siz yazmıyorsunuz **onlar** yazıyorlar, karşılığı vereceklere de müşaadeleriyle **dur** derim. Onlar yazmıyorlar, onlara yazdırılıyor. Sanatçı **emirle** yazamaz, yazmaz. Sanatçı doğunca yazar, bulunca **yazar**. İsteddiği zaman yazar, emredilince ısmarlanınca ya **zamaz**.

Senaryo bir elbise, bir ayakkabı, ya da bir yatak oda **sı** takımı değildir. Oysa iyi bir zanatkâr olan ayakkabıcı, **terzi** ya da mobilyacı siz nasıl ısmarlarsanız ısmarlayın o

SİNEMATEK

kendine göre yapar, ayakkabınızı, elbisenizi, mobilyanızı. Sonrada karşınıza geçer, arkadaş senin ayağın taraklı der, senin sol omuzun biraz düşük der, evinizin ışık gelimi bu renge müsait değil der, deroğlu der... Gine kendisine doğduğu gibi yapar. Buna rağmen bizim senaryo yazarlarımız nedense, her ısmarlananı harfiyen yerine getirirler. Öyle ki, imzalarını çoğu kez utanarak attıklarını ben yakinen bilirim. Bilirim de niçin yazdıklarına hala aklım ermez.

Bizim dostlarımız hala ısmarlama senaryo kaleme alıp üç gün içinde ısmarlanan yapımcıya gönderirlerse, hala bizim senaryocularımız, kiloluk Arab filimlerini küçük sinema makinelerinde seyredip seyredip yusuf vehbilerin emine rızıkların yirmi yıl önce göz yaşlı ahlı vahlı konularını evirip çevirip Yeşilçam'a sokmağa devam ederlerse, Türk sineması düştüğü çıkmazdan kurtulamıyacağı gibi, sinema yazarı da hiç bir zaman kişiliğini bulamaz, kişiliğine kavuşamaz. Bu böyle biline!..

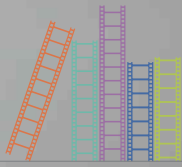
..... ve bundan sonra da, yani sinema öyküsü yazarlığı kişiliğine kavuştuktan sonra Türk sineması yavaş yavaş kendini bulur. Nasıl ki geleneksel Türk tiyatrosu yavaş yavaş Türk yazarları ile kendini bulmağa başladıysa. Yoksa yabancı filimlerin Türkiye versionları ile, bir çok senaryo yazarı dostumuzun her talebe (lebbeyk) demeleriyle Türk sineması bir adım öteye gidemez. Nijat Özön'ün tabiri ile iki üç yılda bir çakar, alevi de çok sürmez söner, kaybolur gider.

Sinema yapımcılarına seslenirim.

Geleneksel Türk tiyatrosunun örneklerini görsünler. «Sarıpınar 1914», «Kanlı Nigâr», «Yedi Kocalı Hürmüz», «Eskici» gibi. Genç tiyatro yönetmenlerinin değerlendirmeye çalıştıkları geleneksel Türk tiyatrosunun öğeleri, Türk sinemasının var olmasına yarıyacaktır.

O zaman da sinema öyküsü yazarı kişiliğini bulacak, memleketine hizmet edebilmek zevkini bir kere daha tadacaktır.

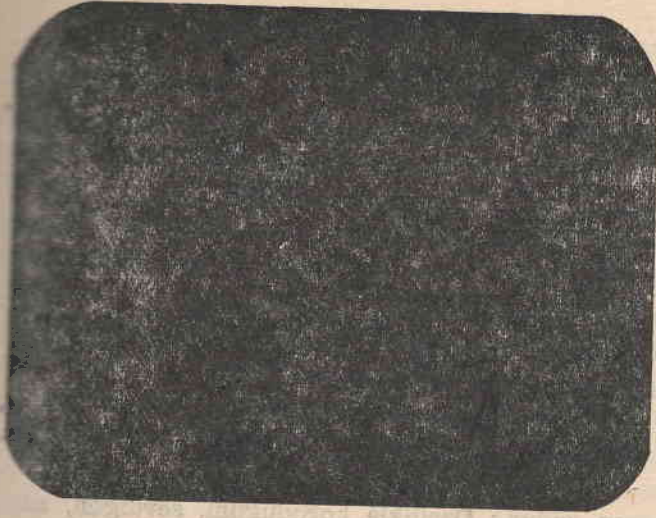
SİNEMATEK

nizi, mobilyanızı.
ağın taraklı der,
n ışık gelimi bu
e kendisine doğ-
yo yazarlarımız
getirirler. Öyle
ben yakinen bi-
m ermez.
yo kaleme alıp
erlse, hala bi-
küçük sine-
bilerin emi-
konularını
erlse, Türk
gibi, sinema
liğine kavu-

küsü yazar-
yavaş ya-
atrosu ya-
aşladıysa.
bir çok
demele-
Özön'ün
ez söner,

rsünler.
rmüz»,
lendir-
geleri,
acak,
ta-

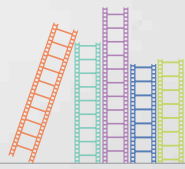
görüntü

hayri caner

- SAVAŞ YILLARI
- ELEŞTİRİCİLER
- NE YAPMALI?

SINEMATEK

GÖRÜNTÜ

TÜRK SİNEMASI uğruna benim kadar savaşan yazar yoktur diyebilirim. Bunu kanıtlayan bir yığın yazım var. 1959'da **Yelken**'de yayınlanan ilk yazıdan bu yana, Köprü, Artist, Sinema 60, Pazar, Si-Sa, Sine-Film, Sinema-Ekspres, Sinema 65, Ses dergileriyle, Günlük Spor, Son Saat, Akşam, Hürriyet gazetelerinde yayınlanan inceleme, eleştirme, haber ve röportaj türünden dosyalar dolusu küpürler var arşivimde... Çok şey yazmışım Türk sinemasını savunmak için. Çetin bir savaşım olmuş, Şimdi bu savaş **AKADEMİK SİNEMA** ile daha da sürüp gidecek. «İyi, doğru, yararlı» bir sinema ortamı yaratılana dek...

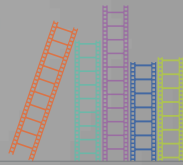
Beni üzen şudur : Özellikle koruduğum, sevdiğim, saydığım, övdüğüm kişiler beni kınamışlar, yazdıklarımı tutarsız bulmuşlardır.

Söz konusu, **Atif Yılmaz**'ın yönetiminde oyuncu olarak çalıştığım «**Yarım Bizimdir**»i çekerken bu yönetmen, yeni yayımlayacağım bir dergi için çalışmalarımı boş bulmuş, «Hayri sen yazarlığı, dergiciliği bırak, yazdıkların havada şeyler,» diyerek beni şaşırtmıştır.

«**Ölüm Peşimizde**»yi biçim olarak övdüğüm, öz olarak boş bulduğum için **Memduh Ün** «sinema anlayışımın kıt» olduğunu söylemiştir.

Burhan Arpad'ı, «**Yılanların Öcü**» için 1000 kişi önünde «hoşça vakit geçirecek film» dediğinden dolayı suçladığım zaman **Lütfü Akad** yakama yapışıp «Sen kim oluyorsun?» diye hesap sormağa kalkışmıştır. Ben «**Yılanların Öcü**»nü hoşça vakit geçirecek değil, yararlı film diye savunurken **Metin Erksan Arpad**'ın safına geçmiş, davranışına gülmüştür.

Halit Refiğ çok masum bir soruşturmanın sonucunda «**Yasak Aşk**», «**Gecelerin Ötesi**»ne yenilince, beni ve Agâh Öz-

SİNEMATEK

HAYRİ CANER

gün «metinomani» hastalığına tutulmuş olmakla suçlanmış, süre dargın kalmıştır.

Metin Erksan'ın asistanı İsmet Soydan da, Moda'daki evime kadar gelip, «Acı Hayat»ın kendi el yazısıyla yazılmış treatment'ini bana göstererek, Erksan'ın filimin jeneriğinde adını yazmadığından söz etmiş, benden yardım istemiştir. Ben de filimin YILDIZ'da yayımlanan kritiğinde yönetmenin yanlış davranışını açıklamış, «Acı Hayat»ın senaryosunun tamamen Metin Erksan'a ait olmadığını yazmışım. Oysa İsmet Soydan bu yazının hemen ardından ARTİST dergisinde yayımlanan notunda senaryo ile hiçbir ilgisi olmadığını yazmış, beni yalancı duruma düşürüvermiştir.

Recep Ekicigil'e Yılmaz Güney diye birisinden bahsettiğim zaman, «Kim, arkadaşın mı?» demiştir bana. Yılmaz Güney'in «Alageyik»teki oyununu överek, ARTİST'de bir röportajını yapmamız gerektiğini söyleyince de Ekicigil yüzüme karşı gülüp, ARTİST'de böyle tanınmamış kişilerin röportajını yayımlamayacağını söylemiştir. Bu kere ben de Günlük SPOR'a hazırladığım sinema sayfasına bir konuşmasını koyabilmek için günlerce Yılmaz Güney'i aramış, nihayet bir film yazıhanesinde, bulmuştum. Bu konuşma, Yılmaz Güney'i ilk tanıtan yazıdır.

O yollarda hiç kimse övülmeğe alışık değildi. AKŞAM'daki kritiğimde «Ölüm Peşimizde» üç yıldız alınca Ertem Göreğ, Memduh Ün'ün yanında «Herhalde Türk Sineması'nın imkânları içinde verilmiş bir üç yıldız,» deyivermişti. Memduh Ün ise filminin üç yıldızla ulaşacak güçte olmadığını iddia ediyordu. Şaşırp kalmışım. Sonraları Memduh Ün, filminin bu türden yapılan en iyi film olduğunu söyleyince bir kere daha şaşıracaktım...

SINEMATEK

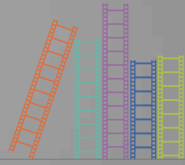
GÖRÜNTÜ

O zamanlar bu olayların derinlemesine inip, yorumlamak mümkün değildi. Türk sineması sanatçılarının magazin yazarlarının yazdıklarına karşı garip bir alerjisi vardı. Bir Atıf Yılmaz, bir Memduh Ün, bir Metin Erksan veya diğerleri iki-üç belirli yazar tanımışlardı. Onların her dediği kanun sayılırdı. Günlük gazetelerde güzel, sevimli klişelerin altında yayınlanan yazılarında Türk sinemasını devamlı yeren **ELEŞTİRİ TANRILARI**'ydı bunlar. Türk sinemasını hiç tutmazlardı. Türk sineması söz konusu oldu mu, iyice kalayı basarlardı. Eh, bu adamlar arada bir de olsa «bu filimi tuttum» dediler mi, bizim sanatçılar ganimet bulmuş gibi çılgına dönerlerdi. Doğrusu istenirse, ilk anlarda sanatçıları «kamçılamaş» gibi görünüyorlardı. Fakat günün birinde bu yazarların hiçbiri kalmadı ortada. Şimdi bizim sinema sanatçıları üzgün. Kimse birşey yazmıyor onlar hakkında. Eskisi gibi belirli günlük gazetelerde Türk Sineması'nı yeren yok. Yeren de olsa yıllarca önce söylenenleri tekrar yazmaktan utanç duyar herhalde. Biraz aklı başında biri ise, bir bakıma **ELEŞTİRİ TANRILARI**'nın Türk Sineması'na hiç mi hiç yardımcı olmadıklarını da hatırlayıverir.

Bense, yıllar sonra yine Türk Sinemasını, onun değerli sanatçılarını korumağa, sevmeğe, saymağa, övmeğe devam ediyorum. İlerde sinema tarihini yazacaklar «İyi, doğru, yararlı» sinema ortamı yaratmış kişilerin listesini yaparlarken en alt sıralarda 6 punto ile Hayri Caner diye yazarlarsa ne mutlu bana!..

* * *

TÜRK Sineması'nda gazeteci, aktör, senarist, prodüktör, rejisör olarak yaptığım çalışmaların yeni bir döneminde yayınlanıyor **AKADEMİK SİNEMA**. Garip bir rastlantı mı, yoksa şu-

SINEMATEK

HAYRİ CANER

ur altı bilincin gerekçesi mi? Ben ikincisini var sayıyorum. Geçirmediğim macera kalmadı bu 10 yıl içinde. Maddi ve manevi çok şeylerimi verdim sinemaya. Sinemadan kazancım, «iyi, doğru, yararlı» bir Türk Sineması'nın doğuşundan duyacağım kişisel hazdır sadece.

Hep sözünü ediyorum bir de şu sorun var ortada. Türk Sineması gerçekten iyiye, doğruya, yararlıya gidecek ortamı kısa zamanda bulacak mı? Bulması için neler gereklidir? Ben şunu derim : Türk Sineması sinemanın, hem de gerçek sinemanın, iyi, doğru, yararlı sinemanın bilincine varmış kişilerle doludur. Yönetmeni, oyuncusu, yapımcısı, senaryocusu, set işçilerinden çoğu yürekli kimselerdir. Ama Türk Sinemasında bir de «kuyu kazma» «adam çelmeleme» de vardır. İşte bugün bize engel çıkan ikinci bölüktekilerdir. İşin garibi ikinci bölükle, birinci bölük o denli birbirine karışmış, öylesine bir potada yoğurulmuştur ki, Türk Sinemasını kahreden budur işte!.. Hepimiz, ama hepimiz yanlış bir operasyonun oyuncağı durumundayız... Evet, sanki Dr. Jeykl gelmiş ve bizi iyilikle - kötülük operasyonuna kurban etmiştir...

Ne yapacağız? Burada sorun salt sinemanın değil, Türk toplumununudur. Gerçekte Türk sinemasını yaratanlar Türk toplumunun kişileridir. Bu toplumun kişileri kahredici kötülükleri önleyecek güce sahiptirler. Bunu yapacak güçte olduklarını ilk Türk'ün doğuşundan bu yana binlerce kere ispatlamışlardır. Başarıya ulaşmanın tek bir yolu vardır önümüzde : Bütün kötülüklerden arınıp insanca (ama insanca) savaşmak. Bu savaş yumrukla, silâhla, bıçakla değil; fikirle, özgürlükle, bilgiyle ve çalışmakla olacaktır. Bütün silâhlarımızı yüklenip çalışırsak bizi kimse deviremez artık!..

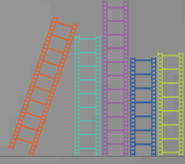
SINEMATEK

AKADEMİK SINEMA ABONE ÇAĞRISI

Akademik Sinema'nın birinci sayısı 2.000 adet basılmış ve 1.000 adedi bütün Türkiye'de tüketilmiştir. Gelecek sayıdan sonra AS 100 sayfa olarak ve 5.000 adet basılacaktır. Akademik Sinema, sinemacılık ve filmcilik mesleğinde çalışanları beşinci sayıdan sonra abone kaydedecek, bu arada abone kabul etmeyecektir. Şimdiye kadar bu konu fazlaca istismar edildiği ve sinema çevresi abone olduğu birçok sinema dergisinin yayınlanmaması yüzünden gereksiz ödemeler yaptığı için Akademik Sinema böyle bir prensip kararına varmıştır.

Akademik Sinema, yeni abone çağrısına yalnızca sinema dışından okurlarını katmaktadır. AS'a abone olan yerli ve yabancı film izleyicileri hem dergiye abone olacaklar ve hem de onların sinema hakkındaki düşünceleri, fotoğraflarıyla birlikte dergide yayınlanacaktır. Akademik Sinema altı aylık abone ücreti «30 LİRA» dir. Yıllık abone kabul edilmemektedir. Abone olmak isteyen okurlarımız, 1 portre fotoğrafları, Türk Sineması veya Yabancı Sinema üzerine (25 kelimeyi geçmeyen) öz düşüncelerini bildirir bir yazıyla «Set Kitabevi P. K. 59 Beyazıt, İSTANBUL» a 30 liralık abone bedelini göndermeleri rica olunur.

SINEMATEK

SİNEMA
VE
SEKS
ÜZERİNE...
II.

Selim Sabit PÜLTEN

AS'ın ilk sayısında bir giriş yazısı ile kısaca «seks» konusuna değinmiş, başka yazılarda konuyu açma gereğinden söz etmişim. Toplatılmış olan «YERLİ SİNEMADA SEKS» adlı kitabında arkadaşımız «Agâh Özgüç» bu konuyu önemle işlemiştir. «Giovanni Scognamillo» nun da yazısıyla değerlendirilen kitap «Erotizm ve kadın» konusunu birçok yönüyle ve resimlerle veriyordu. Yerli sinemadan örnek film resimleri, bazı rejisörlerin «seks» tutumları ile kitaba aktarılmıştı. Fakat dikkatimizi çeken ve üzerinde önemle duracağımız konu bu kitabın ve örneklerini yansıttığı «yerli sinemada seks» in çerçevesi dışında kalmıştı...

SİNEMATEK

KADIN SEYİRCİ VE SEKS

Kadın; yeni yeni erkekle denk durumda düşünülmekte, süregelen alışkanlığın devamı olarak da çok yerde «erkek» le ilgili şeyler öne geçmektedir. Kadın pek çok yerde, pek çok eylemde geridedir. Sinemada da kadını ilgilendirecek biçimiyle seks, etkili olamamaktadır.

Dünya sinemalarını izleyen, çoğunlukla ondan etkilenen, onun gelişimlerini sürdüren sinemamız bu konuda ise çok daha geride kalacaktır. Toplumsal baskılar, sansür, alışkanlıklar ve kadın'ın Türk toplumundaki yeri elbetteki başka ülkelerden çok farklıdır.

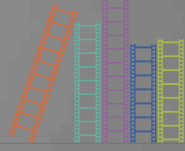
Kadın; pek çok ilimizde daha «seyirci» olma özgürlüğüne de sahip değildir. Erkek himayesinde bile, erkeklerle aynı sıralara yanyana oturup film seyredememektedir. Hâlâ aile (kadın) matineri, hâlâ aile bölümleri yer almaktadır çoğun sinemalarda. Bu böyle olunca kadının seks bunalımlarını düşünmek, erkekle eşdeğerde önem verip bu bunalımlara yönelmiş film yapmak elbetteki çok güçtür.

Geçen yazımızda «Tehlikelidir de» demiştik. Etkileyici bir organ olan sinemanın «güç - tehlikeli» bir yolda varacağı sonucu düşünmek, «kötü etki» yi önlemeğe şimdiden hazırlanmak, tartışmak korkuyu azaltacaktır.

Erkek seyircinin; evli veya bekâr, genç ya da yaşlısını ya-kından ilgilendiren, beğenilerine yönelen, bunalımlarını gideren «güzel kadınlı, çıplak kadınlı», seks görüntüleri çok boldur filimlerimizde. İşletmeciler, sinemacılar yapımcıdan, yapımcı kadın oyuncudan «erkek seyirci» adına seks görüntüleri ister, soyunmayan ya da güzel olmayan kadın oyuncu tutunamaz kolaylıkla.

Kadın seyirci için «seks» nedir? Sinemada bu verilmekte midir? Erkek seyirci için «iş» sağlayıcı bir dayanak olan seks, kadın seyirci yönünden de değerlendirilmekte midir?

Kadın seyirci «seks» bunalımlarının bilincine varmamış, vardırılmamıştır. Varması da büyük çoğunluğu tedirgin eder

uzun süre... Bu yüzden «tehlikelidir» sinemada kadın seyirci-
nin seks bunalımlarını düşünerek film yapmak. İlk çıkışları
yapacaklar tedirgin olacaklarını gözönüne alacaklardır. Kadın
seyirci, seks bunalımlarının etkisinde sinemada birşeyler ara-
maktadır. Erkek seyirci için ele alınmış görüntülerden pay
çıkarmaktadır belki. Soyunuk kadınla olan erkek de bazen so-
yunuktur. Güzel kadınla oynayan erkek de «yekışıklıdır, çe-
kicidir». Yıllar öncesinin kapalı görüntüleriyle, basit seks sah-
neleriyle yetinen erkek seyirci gibi sabırlı görünmektedir ka-
dın seyirciler. Beklediğini bilmeden, belki zamanın getireceği
«seks görüntüleri» gelişmesini sezmeden, bilinçsiz bir bekleyiş
içindedirler.

DÜNYA SINEMASININ AKIŞINDA

Seyircinin; kadın ve erkek, istediği yönde, ilgiyi artırmak
için «ortak beğenileri» zorlanmaktadır. Dünya sineması «seks»
konusunda aşamalar içindedir. Türkiye onu izlemekte, ondan
etkilenmekte, geç de olsa bu aşamalar içine girmektedir. Si-
nema «seks» ortak beğenisini gittikçe daha iyi değerlendiri-
mek durumundadır. Türkiye'de de, geçen yıllardan «hoşgörü»
gelişimi, sansürde toplumda etkisini gösterecek, filimler bas-
kı sınırlarını «seks» görüntüleriyle zorlayacaktır.

Kadın seyirci için «seks görüntüleri» neler olaabilir?

Erkek seyircinin büyük ilgi gösterdiği «soyunuk görüntü»
geliyor akla, «soyunuk erkek» de kadını çok ilgilendirecektir.
Güçlü, adaleli, çevresinde gördüklerinden başka, üstün er-
kek'le «görme rahathğı»na ulaşacaktır. Erkek soyunukluğu
daha çok kadın soyunukluğunu hareketlileştirmek için ve ye-
tersiz verildiğinden kadın seyirci daha «güzel» ölçüsüne var-
mamıştır. «Yakışıklı yüz» ile yetinen, vücut çıplaklığında dik-
katli olmayan kadın seyircinin, gelecekte değişecek ölçüleriyle
«yüz güzelliği»ni önemseyeceği söylenemez. Erkeğin, kadında
aradığı vücut güzelliği'ni, kadın seyirci de arayacaktır gide-
rek. Bu bir beğeni fırtınası olacaktır belkide.

SİNEMATEK

Dış sinema «Herkül, Masist, Tarzan, Gladyatör, Viking» gibi filimlerle bilin; siz bir geçiş vardır. Aslında bu filmler se-rüven yanında bol kadın görüntüleriyle yine erkek seyirciyi de ilgilendirmektedir. Ama kadın seyircinin bu tür filmlerin «bilinçli ve değişik biçimde çoğalmasıyla» etkileneceği belli-dir. Erkeğin de soyunma gereği duyduğu yerlerde, plajda, spor salonlarında sıska ya da hantal vücutlar yanında «Adaleli, düz-gün, gösterişli» vücutların ne kadar ilgi çektiğini düşünürsek, filimlerin de erkek soyunukluğunda yeni beğeni ölçüleri geti-receğini söyleyebiliriz.

SİNEMANIN BEĞENİLERE ETKİSİ

Sinema, modaların, beğenilerin değişmesinde çok etkili ol-maktadır. Oyuncular ve davranışları çeşitli izler bırakmakta-dır seyircide. Kadın seyircinin «soyunuk erkek»te arıyacağı «güzel vücut, adale, güç» giderek tüm erkeklerin ister iste-mez uyacağı bir durum olacaktır.

Sinema, kadının süslenme, güzelleşme çabasında, vücut gös-termesinde ne denli etkili olmuşsa, erkek için de «Adaleli, güç-lü, sıhhatli, üstün görünümlü» olma çabasında etkili olacaktır. Artislere özenen ve erkeklere daha etkili olmak için güzelleş-me yolları araştıran kadınla birlikte, kadınlara etki yapabil-mek için erkekler de «giyim»den öte yollar arıyacaktır. Önce-leri bazı kadınların önemseydiği bu durum, sinema ile her yere sıçrarken, sonraları erkekleri de fazlasıyla etkiliyecektir. Gü-zelleşme enstitülerinin yanında «Adale, kuvvet» sağlayan jim-nastik salonları, öğretici yayınları çoğalırken, kadınların gü-zellik malzemelerini erkeklerin spor malzemeleri izleyecektir. Değişen beğeniler yeni ve belki de güzel, faydalı bir yol aç-a-caktır.

Tembel erkek yönetimindeki sinemacılık, eğer kadını önem-serse erkek çoğunluğunun başına iş (!) açılabilir. Tehlikeli dönem bir bakıma da erkek seyircinin, kadın beğenilerinin de-ğiştiğini sezene kadardır.

Sinema «seks» etkisiyle belki faydalı olacaktır insanlara. Güzelleşen kadını, adale, güç, yapı güzelliği ile erkekler izleyecektir.

TÜRK SİNEMASINDA NE YAPILABİLİR?

Kadın seyirci'nin bizdeki özel durumunu belirtmiştik. Dünya sinemasını izleyecek gelişmelere katkılar vardır denilebilir. Agâh Özgüç'ün; yazının başında sözünü ettiğimiz kitabında belirttiği gibi «seks»le bilinçli ilgilenen Lütfü Akad, Metin Erksan, Atıf Yılmaz, Osman Seden, Halit Refiğ, Ülkü Erakalm, İlhan Engin ve başka rejisörler vardır. Kadın'ın sorunlarına eğilen Halit Refiğ'i (Bak; Sinema 65 dergisi sayı - 8, 9, 10, 11, 12'de Giovanni Sgognamillo'nun yazısı : Halit Refiğ, kadın ve toplum) özellikle belirtmek gerekiyor. «Erkek soyunukluğu» için ilk örnekler, Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan tipi filimler yanında adı geçen rejisörlerin çok daha iyilerini başka yönlerde yapacağına inanıyoruz. Kadın seyirci'ye sadece «koruyucu erkek» ya da «yakışıklı erkek» verilmemelidir. Karaoğlan filimlerinde üstün yapısıyla dikkati çeken Türkiye adale kralı «Gürbüz Tansever» yine yeni Malkoçoğlu Akıncılar Geliyor filminde oynayan Doğu Anadolu adale kralı «Nadir Sipahi», yeni değer «Mustafa Meral» gibi nice önemli vücutçunun çalışmaları değerlendirilebilir. Filimlerimizde soyunuk kadını yansıtmada «dans yerleri, plajlar, banyo, soyunma yerleri, yatak odaları»na yönelen kamera, erkek soyunukluğu için «jimnastik salonu, yine plaj ,banyo v.b.»e yönelebilir. Soyunmaktan kaçınmayan «Fikret Hakan, Ayhan Işık, Cüneyt Arkın, Süleyman Turan, Orhan Günşiray» gibi oyuncular da biraz daha spor çalışması yaparak adalelerini geliştirebilir, vücutlarını daha üstün şekle sokabilirler. Yeni oyuncular da bu yönde çalışmalarını ihmal etmezler.

Sinemamızda seks unutulmamalıdır. İyi rejisörün gücünü arttıracak, ona daha iyi iş olanağı sağlayacak «seks» önemli bir konudur. Ama iki yönüyle... Erkek seyirci ile birlikte kadın seyirci'nin de beğenilerini düşünerek...

SINEMATEK

HİSAR YARIŞMALARI VE GENÇ SİNEMA

NEZİH COŞ

III. Hisar Kısa Film Yarışması'nın çatışmalı bir biçimde ortaya koyduğu gibi, 1969'un ikinci yarısında, «Yeşilçam sineması» ndaki bozuk düzene karşı çıkarak, seslerini «kısa film» kanalı ile kamu oyuna duyurmağa çalışan bir avuç amatör genç sinemacı arasında da bir bölünme ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi iki yıldır Robert Kolej salonlarında, okulun sinema kulübü tarafından düzenlenmekte olan 8 ve 16 mm. dallarındaki kısa film yarışmasının bu yılki üçüncüsüne «Genç Sinema» adı altında bir yıldır çalışmalar yapan ve «siyasal devrime hizmeti amaç edinen anti-empyyalist doktrinli bir sinema» görüşü etrafında birleşen birtakım sinemacılar katılmışlar ve yarışma süresince dağıttıkları bildirimlerle Hisar'ı protesto etmişlerdir... «Genç Sinema» cılar Türkiye'de yukardaki ülkülere uyacak tek tip sinemayı kabullenmekte, benimsemekte ve bunun dışındaki her türlü sinema çalışmasını protesto ile karşılayıp «yararsız bir hobi» ya da «kendi kendini tatmin» olarak nitelemektedirler. «Genç Sinema» grubu aynı addaki derginin yazarlarından meydana gelmektedir. Bu yazarların başlıcaları şunlardır : Üstün Barışta, Jak Şalom, Artun Yeres, Tanju Akerson, Ahmet So-

ner, Veysel At
go, Bozıs, En
Özen, Mustafa
mamızda kur
si yolunda ç
met eylemin
çabasından
vererek — s

III. Hisar
karşısında y
Özer Kabaş
«Genç Siner
yarışması ü
filimlerden
ortaya çıkar

1) Dak
mış, bu y
jüride fili
«Kuyu» su
filmekte
ve halktar

2) H
devrimcil
Jüriye g
tallara «
filmi ko

3) J
sensür
lâi etm
şısında

4)
de kay

İşt
açmak
bitmiş
rışma
deki
açık

SİNEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

ner, Veysel Atayman, Yakup Barokas, Mehmet Gönenc, Mutlu Parkan, Yorgo Bozıs, Engin Ayça, Altan Yalçın, Faruk, Atasoy, Gaye Petek, Yılmaz Özen, Mustafa Irgat, İbrahim Bergman... Bu genç yazarlar ilk olarak sinemamızda kurulu tecimsel sömürü düzenine karşı çıkmakta ve gerçekleşmesi yolunda çalıştıkları «Yeni Sinema»nın, öz yönünden siyasal devrime hizmet eyleminde bulunurken biçim yönünden de estetik bir devrim yaratma çabasında olduğunu, başlıca hedef olarak bu bileşimi — öze ağırlık vererek — sağlamayı ve sürdürmeyi gördüklerini belirtmektedirler.

III. Hisar Kısa Film Yarışması'nın sonunda, «Genç Sinema» grubunun karşısında yer alan amatör sinemacı topluluğu ise şu adlardan kuruludur: **Özer Kabaş, Nurdoğan Taçalan, Tan Oral, Özcan Arca.** Bu sinemacıların «Genç Sinema» grubuna karşı cephe almaları, «Genç Sinema» cıların Hisar yarışması üzerinde atıp tutmalarından ve jürisinden düzenleme komitesine, filimlerden yarışma sonuçlarına kadar pek çok noktada kara çalmalarından ortaya çıkmıştır. «Genç Sinema»nın ithamları şu noktalarda toplanabilir:

- 1) Daha ilk yıl yararlı olmaktan uzak düşen yarışma ikinci yıl yozlaşmış, bu yıl da çığırından çıkmıştır. **Yabancı sermaye (Shell)** ödül koymakta, jüride filim çekmiş tek kişi bulunmamakta, açılış gecesinde **Erksan'ın «Kuyu»** su gösterilerek Yeşilçam'a karşı bir şenlikte, Yeşilçam'a ödün verilmemektedir. Yarışmanın seyircileri aydın burjuvalardan ibaret kalmakta ve haktan uzak durulmaktadır.
- 2) Hisar yarışması başlangıçtan beri sağlam bir raya oturtulmamış, devrimcilik konusunda belirli bir seçim yapamamış ve çıkmaza girmiştir. Jüriye gelişigüzel adam toplanmış, sudan aile filimlerine ve renkli kartpostallara «yeşil ışık» yakılmış, devrimci nitelikteki «Çengelli Sıfırın Devrimi» filmi kolonideki kişizadeleri rahatsız etmemek için elenmiştir.
- 3) Jüri, ön jürinin elemesini aşmış bir filmi («13 Eylül 1968 Cuma») sansür rolü oynayarak yarışma-dışı bırakmış ve yarışma tüzüğünü de ihlâl etmiştir. Oysa «Genç Sinema» hareketi sansür olayının tamamen karşısındadır.
- 4) 16 mm. dalında hiçbir ödül verilmemiş ve yarışma teşvik niteliğini

İşte bütün bunlardan dolayı Hisar yarışması, emperyalizme kapılarını açmakta ve oynanan misyonerlik oyununa âlet olmaktadır. Hisar yarışmaları bitmiştir. Zoraki sürdürülse dahi kolej öğrencilerinden başka katılacak yarışmacı bulamayacaktır. Kısa filim şenliği — yarışması değil — önümüzdeki yaz, «Genç Sinema» tarafından «**Devrimci Sinema Şenliği**» olarak bir açık hava sinemasında ve halka açık olarak düzenlenecektir.

SINEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

III. Hisar Kısa Film Yarışması'nın ortaya çıkardığı tartışma konuları kısaca bunlardan ibarettir. Şimdi «Genç Sinema» olayını ve Hisar yarışmalarını tarafsız bir gözlemlerle yorumlayalım :

Son olaylarda «Genç Sinema» cıların haklı oldukları birkaç nokta yok değildir; ama hemen söyleyelim ki haksız oldukları noktalar çok daha kabardır.

1) «Genç Sinema» hareketi, bizce, mensuplarının çeşitli yazılarında belirttikleri gibi kökü üç yıl ve daha öncesine inen bir hareket değildir. Yani, Hisar yarışmalarının ilk yıllarından (1967) beri yukarıda adları sayılan arkadaşların oturup birlikte kısa film sorunlarını düşündükleri ve tartıştıkları ileri sürülemez. Çünkü **Barışta, Ayça ve Petek** yurt dışındadırlar, **Soner ve Gönenc**, şimdi karşı çıktıkları Yeşilçam'da asistanlık yapmaktadırlar henüz. **Şalom ve Akerson** ise 1967'de kurulan ve üyelerinin «teorik ve pratik çalışmalar yapma» karşı görüşleri içinde bir asgari müştereke varamamaları yüzünden dağılan «**Tanık Sinema Topluluğu**» ile **Sinematek Derneği** arasında gidip gelmektedirler... Ortada «**devrimci sinema**» diye bir lâkırdı yoktur. Piyasadan gelen «**halk sineması**» sözcüğü tartışılmaktadır henüz. Ama herkes piyasa-dışı bir kısa film hareketinin başlamasını istemekte, bunun gerekliliği üzerinde yazılar yayımlanmaktadır. (S. Tansuğ : **Sinema ve Genç Aydın İş**, «**Yeni Sinema 5 Şubat-Mart 1967**»; J. Şalom : **Uygulamaya Geçsek**, «**Y. S. 6, Nisan-Mayıs 1967**»; T. Akerson : **Ulusal Sinemanın Varoluş Savaşı**, «**Y. S. 6**») Ve böyle bir ortamda bir buçuk yıllık «Sinematek»in fikri bakımından desteklediği ama gerçekleştirilmeye girişmediği bir kısa film yarışmasını düzenleyen, bugün «**emperyalizmin aracı**» diye suçlanmakta olan o günün 5 yaşındaki «**Robert Kolej Sinema Kulübü**» olmaktadır. Bugünün «aşırı devrimci» lerinden **Jak Şalom**'un o günlerde uygulamaya geçmede acele ederek yaptığı gözü bozucu teknikli «**Orada, Onunla**» Filmi (6 dakika) ve **Tanju Akerson**'un nişanlısından ayrılan bir adamın bunalımını ele alan 7 dakikalık «**Nokta**»sı hangi türden devrim filimleriydi acaba? 1967'de «**mutlaka devrimci olmak**» parolası öylesine yoktu ki, bugün «Genç Sinema» cılarıyla «**devrim**» konusunu tartışan ve «**devrimci sinema**»nın ne olması gerektiğini onlardan tamamen ters bir açıdan izah eden («**Görüntü, Sayı 6, Temmuz 1969**» daki Açık Oturum'u okuyunuz.) **Sezer Tansuğ**'un dahi **Akerson** ile birlikte çalışması yadırganmıyordu. Hatta 1967'deki «**Tanık Sinema Topluluğu**» nun kurucuları arasında **Tansuğ**'la birlikte III. Hisar'ın çamur atılan jürisinin üyelerinden **Yılmaz Zenger, Mengü Ertel** ve «Genç Sinema»cılara karşı bildiriye imzalayanlardan olan **Özer Kabaş** da bulunmaktaydı... Yani **Şalom** bugün «Genç Sinema» da (Sayı 8, sayfa 10) fikri bir seçim olarak «**siyasal seçim**» in daha «**Tanık Sinema Topluluğu**»nda belirlendiğini yazıyorsa da bunun uygulamasının ortaya çıktığı görülmiyordu. Kısaca ortada «**devrim sineması**» fikri yoktu ve Hisar'cıların da ilk yarışma öncesinde

SİNEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

yerleşmemiş bir görüşü ilke olarak benimsemeleri düşünülemezdi. Düşünüldüğünü ve bir ön eleme yapıldığını kabul edersek, 16 mm'de ilk elemlerin bugünün devrimcileri **Şalom** ve **Akerson** olması gerektiği de herhalde su götürmez bir görüş olurdu. O halde «Genç Sinema» cıların bu yılki ilk bildirimlerinde «yarışmaların daha ilk yıl yararlı olmaktan uzak düştüğünü», belirtmeleri doğru bir davranış olarak kabul edilemezdi. Bu yüzden yarışmanın ilk yıl — kendilerine göre — yararlı olamayışının nedenlerini Hisar'cılara yükleyenler, kabahatî biraz da kendilerinde aramalıydılar. Giderik bir ön jürinin bulunmadığı ilk yılki yarışmada, **Şalom**'un **Artun Yeres**'in anti-emperyalist filmi «**Çirkin Ares**» jüri tarafından 8 mm'de ikinci ilân edildi diye, hem de yarışma yöneticilerine «karşı - devrimci» etiketini yakıştırmaması da hoş bir tutum değildir; mantıkî yanı da yoktur. «**Çirkin Ares**» belki de o günkü yarışmanın bugünkü «Genç Sinema»nın devrimci ölçülerine uygun tek filmiydi. Ve «devrim» konusunda bugünkü birikimin bulunmadığı. (Şalom 1967 sonlarından 1968 Temmuzuna kadar Türkiye'nin siyasal konjonktürünün gösterdiği gelişmeye de yazısında işaret etmiştir.) ilk yarışma öncesinde de jürinin «devrimci olup olmama» kıstasına göre ödül vermesi düşünülemezdi. Ayrıca «**Çirkin Ares**» takdir edilmiş ve üzerinde çok yazılıp konuşulmuş bir yapıt olarak kalıyor, aleyhinde tek kelime duyulmuyordu... Kısaca «Genç Sinema» cıların, kendilerinin de doğuşunu sağlayan (tabii 1-2 kişi) I. Hisar Yarışmasına ne yönden olursa olsun çamur atmaları, aklı selim sahibi bir kişinin benimseyeceği ve yanında olacağı bir tutum olamazdı.

Gelelim yarışmanın ikinci yılına... 1968 yazında Türk sinema piyasasında yeni görüşler vardı. «**Halk sineması**» sözcüğünde dikiş tutturamayan bazı kalburüstü sinemacılarımız «**Ulusal sinema**» diye yeni bir düstur ortaya atmışlar ve yararlı soruşturmaların, tartışmaların doğmasına yol açmışlardı. Nisan ayında **Türk Film Arşivi** tarafından **Jak Şalom**'un da yazı yayımladığı «**Ulusal Sinema**» dergisi çıkarılıyordu. Kısa film konusunda araştırmalar, tartışmalar hız kazanmıştı. Böyle bir ortam içinde, film gösterileri yanında, sinema konusunda kurslar açarak, «**Sinema Kulüpleri Federasyonu**» nun kurulmasında önyak olarak ve dergisi «**Görüntü**» yü yayımlayarak «**sinema sanatı**»nın yayılmasında önemli hamleler gösteren (Bu çalışmalar, en azından bir sinema görüşü yaratmaya yardım ettiği için statükocu emperyalizmin işine gelemeydi. Halbuki yayından kurslara, çeşitli şehirlerdeki sinema kulüplerinin federasyonuna kadar Kolej, «Genç Sinema»nın sözünü ettiği emperyalizmin imsyonerlerinin engellemesi ile karşılaşmış mıydı?) Robert Kolej Sinema Kulübü, II. yarışmaya da «Genç Sinema» cıların iddialarının (Şalom : «Genç Sinema», Sayı 8, sayfa 11) aksine değişik bir havada başladı. I. yarışmanın yetersizliklerini göz önünde tutan Ku-

SINEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

lup, bir ön eleme ihdas ederek «ev sineması - home movie» niteliği taşıyan filimleri saf dışı bırakma yolunu tuttu. Bu arada çok başarısız başka çalışmalar da eleneceklerdi... İkinci olarak Hisar yöneticileri, jüri üyelerine «ulusal bir sinema» yolunda en iyi değerlendirmeyi yapacaklarına ve hiçbir tesir altında kalmayacaklarına dair yemin ettirdi. Böylece yarışma düzenleme kurulu, ilk yıldan farklı olarak jüriyi belirli bir «değerlendirme yöntemi» ile karşı karşıya bırakarak görevini yapmış oldu... Üçüncü yenilik olarak 1968'in Hisar'ında konferanslar ve seminerler düzenledi. Bu çabaların fikri yönden yarattığı tartışma ortamı kadar, Hisar'ı amatör sinemacıları yakınlaştırma ve tanıştırma merkezi haline getirişi de önem taşıyordu. Nitekim kısa film konusu bu oturumlarda enine boyuna tartışıldı. Kısa film sansüründen, gösterim olanaklarına kadar çeşitli konular ele alındı. Ama işin ilginç tarafı bu tartışmaları, eski piyasa operatörü **Vedat Akdikmen** ile sonradan Hisar'a karşı çıkacakların arasına girecek olan ve İtalya'da «Centro Sperimentale di Cinematografica» daki film yönetmenliği öğrenimini tamamlayıp, «Sinematek» merkezinde sinema kursları açan **Üstün Barışta**'nın yönetmesi ve baş tarafta adları sıralanan hiçbir «Genç Sinema» cının bu seminerlere katılmaması idi. Ama 1 ay sonra «Devrim Sinemacısı» kesilecek iki genç, **Jak Şalom** ile **Artun Yeres**'in, o sırada, — Lelouch'u taklit ederek «Uluslararası Marmara Bisiklet Turu» nu filme almaya gittikleri de duyulmuyor değildi.

Gene ne gariptir ki, bugünkü «Genç Sinema» mensuplarının ikinci yıl yozlaştığını ileri sürdükleri yarışmaya katılan filimlerinin de «devrime hizmet» le küçük bir ilişkisi yoktu. **Yeres**'in «Onlar ki» ve **Bozis**'in «Akıntı» sı toplumcu konuları ile belki bu nitelikte filimler sayılabilirlerdi. Ama **Mutlu Parkan**'in, «66» sında, mastürbasyon yapan bir gencin tatmin safhalarını, bir atyarışı'ndaki heyecanın temposuyla paralellik kurarak anlatmasında nasıl bir «devrime hizmetçilik» vardı acaba? Ya da **Mehmet Gönenç**'in, arkadaşları konuştuğu kıza rastlayıp ayrılınca yalnız kalan bir gencin «Accattone» vari dolaşmasını anlattığı «Rastlantı» da, **Veysel Atayman**'in Kafka'cı bir biçimde çağdaş insanın tedirginliğini — sözde — anlattığı «Birisi» filmindeki anlamsızlıklar mıydı yoksa «devrimcilik». Yoksa **İbrahim Bergman**'in «Frukodan çıkan lokomotif» i ile «Evensel Barış Şenliği» gösterileri mi? Kimbilir belki de **Yeres - Şalom** ikilisinin devrimciliği **Beyoğlu**'nda dolaşan insanlarda ve vitrinlerde aradıkları «**Beyoğlu 68**» filmi iyi bir örnekti. Ve bu film için «**Üstün Barışta** «insanlar arasındaki yabancılığı iyi aksettiren bir çalışma» şeklinde konuşuyordu.

İşte «Devrimin sinemacıları» yozlaştığını ileri sürdükleri II. Hisar yarışmasında bu yapıtlarla boy gösteriyorlardı. Peki yozlaşma nereden ileri geliyordu acaba? Pek tabii «Genç Sinema» cıların itirazları sonuçlar üzerin-

deydi. Bu y
Sinemacı» l
kiydi. a) «6
ması bu fil
ise yarışma
alan başka
lar da «devr
ile birlikte
yozlaşmamış
neş», «66 - 67
memişti. O z
sı ediliyordu
nema» cılar
çüszülüğe son
«Genç Sin
yonleri yok o
me yapamadı
lar» in, «Bıça
«Dilek Güntü
betastıydı ve
rekütremezdi.
akıllı «Genç
16 mm'lik ko
düğüne aykırı
cılara geçen y
Ve nihaye
önceki yıl tanı
çekmişti artık.
ren kendileri y
sonu beklenir,
saklıkları göz
maya katılmay
büyük önemle
ka kaynaklarda
bu ödülleri ala
1969 yarışmasın
e. Jürinin ve
kullanıldığı öne
etmedi. Oysa bu
zemayı gerçekle

SINEMATEK

HISAR YARIŞMASI

deydi. Bu yönden yarışmanın yozlaştığını ileri sürmek ise en azından «Genç Sinemacı» ların düştükleri çelişkiyi ortaya koyuyordu. Bu iki yönlü çelişkiydi. a) «66» filmi için «Devrimci Sinema Dergisi» nde uzun övgülerin çıkması bu filmin «devrimci», ilkelere uygun düştüğü anlamına gelirdi! Filmin ise yarışmada «Zürafa Sokağı» ve «Birisı» gibi gene insanın sıkıntılarını ele alan başka filimlerle birlikte ödül kazanmıştı. «66» nın ölçülerine göre onlar da «devrimci» filimlerdi. O halde 16 mm'de 1. liği paylaşan «Onlar ki» ile birlikte II. Hisar «devrimci sinema» nın zaferi idi. Demek ki II. Hisar yozlaşmamış, başarılı olmuştu. b) «66», «Birisı», «Zürafa Sokağı», «32. Günüş», «66-67» gibi filimlere ödül verildiğine göre yarışma değerini kaybetmemişti. O zaman Parkan'ın filmi devrimci bir dergide ne diye övgü konusu ediliyordu. Ne diye Gönenç'in filminden kapak yapıyordu... «Genç Sinema» cılar III. Hisar'a kadar bu iç çelişkilerini halledemediler ve aynı ölçüsüzlüğe son olaylarda da düşmeden edemediler. (Birazdan değineceğiz.)

«Genç Sinema» cıların baktıkları açıdan olmasa da II. Hisar'ın olumsuz yönleri yok değildi. Jüri «ulusal sinema» yolunda hiç de iyi bir değerlendirme yapamadı. Yarışma düzenleme kurulunu mahcup etti. Bir «Gangavacılar» ın, «Bıçak ın, bir «Akıntı» nın kolaylıkla ekarte edilmemesi gerekirdi. «Dilek Günü» ne övgü döşenmesi de tam bir fiyasko oldu. Ama bu jürinin hatasıydı ve yarışma düzenleme komitesine ya da Kulüp'e yüklenmeyi gerektiremezdi. Ama II. Hisar'da olumsuz davranan yalnızca jüri değildi. Bazı akıllı «Genç Sinema» cılar yarışmaya 35 mm olarak çektikleri filimlerin 16 mm'lik kopyaları ile katılmışlardı. III. yarışmada jürinin yarışma tüzüğüne aykırı davranıp sansür rolü oynamasına karşı çıkan «Genç Sinema» cılara geçen yılki bu kurnazlıklarını bari biz hatırlatalım.

Ve nihayet Hisar Kısa Film Yarışması 3 yaşına basıyordu. Yarışma, önceki yıl tanışıp bir araya gelen «Genç Sinema» cıların deyimiyle çığırından çıkmıştı artık. Bu belki doğru bir deyişti; ama yarışmayı çığırından çıkaran kendileriydi ve bir çığırından çıkmadan bahsedilecekse herhalde işin sonu beklenir, ilk günden çamur atılamazdı... Hisar'cılar önceki yılki aksaklıkları göz önüne alarak 35 mm'de çekilip 16 mm'lik kopya ile yarışmaya katılmayı kesinlikle yasaklamışlardı. «Genç Sinema» cıların üzerinde büyük önemle durduğu «Shell» ödülleri de kaldırılmıştı. Kulüp o parayı başka kaynaklardan temin edip verecekti gene. Oysa 1968'de tıpış tıpış gelip bu ödülleri alanlar, bir yabancı sermaye ödülünün söz konusu olmadığı 1969 yarışmasında hazırlanan komplo icabı gözü kapalı ver yansın ediyorlardı. Jürinin ve Kulüp yöneticilerinin paramın nereden geldiği değil, nerede kullanıldığı önemli» şeklindeki açıklamaları ise «Genç Sinema» cıları tatmin etmedi. Oysa bu doğru bir görüştü. Para, gençlerin Yeşilçam karşıtı bir siyaseti gerçekleştirilmeleri uğrunda veriliyordu. Bir Amerikan kapitalisti Tür-

SİNEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

kiye'deki bir hayır müessesesine bir bağış yapsa, herhalde «Genç Sinema» cılar buna da karşı çıkacaklardı... Bir başka sorun da ilk gece neden Yeşilçam ürünü bir kordelâ olan «Kuyu» nun gösterildiği idi. Yarışmanın düzenleyicileri tarafından verilen «Yeşilçam'ın durumunu anlatmak için» açıklaması da sözde devrimciler için yeterli sayılmadı. Ve «emperyalizmin aracı» olma yolundaki suçlamalara da bir temel teşkil etti. Halbuki «Genç Sinema» dergisi de Yeşilçam'a karşıydı; ama Atıf Yılmaz'ın asistanı Ahmet Soner'in «Kozanoğlu» hakkında yazdığı uzun açıklamayı bir ödün saymıyordu. Bu yazı herhalde «Yeşilçam'ın durumunu anlamamak için» yazılmıyordu. İşte Hisar'cıların şenliğe renk katmak için tuttıkları bu yol da en azından «Genç Sinema» nun «Kozanoğlu» yayını paralelindeydi. Ayrıca «Kuyu» nun seçimi alelade ölçülere göre yapılmamıştı. Piyasa-dışı bir şenliğin bir piyasa şenliği galibi ile başlaması, herhalde o filme bir övgü anlamı getirmezdi. Ama gene de Hisar'cıların bu tip dedikodulara yer vermemek için «Kuyu» yerine açılışı başka bir filmle örneğin arada sunulan Karabuda'ların belge-fuimleriyle ya da Tansuğ'un yapıtlarıyla yapmaları daha doğru olacaktı. Nihayet yarışma kısa film üzerine olduğuna göre mutlaka Yeşilçam'la karşılaştırma isteniyorsa, Kemal İnci'nin ya da Behlül Dal'ın kısa filimlerini göstermek daha uygun gelirdi.

Evet, geçen yılki jüri görevini tam olarak yapamamıştı. Ama «Genç Sinema» cılar bu yılki jürinin de değerlendirmede aynı başarısızlığa düşeceğini nerden kestirebilirlerdi? Çünkü jüri geçen yıldan tamamen farklı kişilerden kurulmuştu. «Genç Sinema» dergisinin yayını dolayısıyla «devrimcilik» üzerinde bir fikir birikimi mevcuttu. Örneğin jüri üyelerinden Atilla Dorsay çeşitli yazılarında «Genç Sinema» cıların çabalarını desteklemişti. Bu açıdan bakıldığı zaman bu yılın galiplerinin «Genç Sinema» cılar olması kuvvetli bir ihtimaldi bile. «Genç Sinema» cılar yetersiz buldukları jüri üyelerinin yerine kimlerin çağrılmasını isterlerdi acaba? Giderek yarışmanın çıkmaza girdiğini açıklamak için katılan filimlerin azlığını ileri süren devrimci grup, bunun kendi filimlerinin eksikliği yüzünden ortaya çıktığını anlamıyorlar mıydı? «Genç Sinema» cılar «çığırdan çıkma» ithamında olduğu gibi «filim azlığı» noktasında da kendi yarattıkları durumu Hisar'cılara bir suçlama olarak göstermeye çalışmışlardır... Nihayet Hisar'ın burjuva seyircilerine hitabeden özel bir yeri biraz sapa ve keyif bozucu makûl karşılanamayacaktır. Sadece okulun yeri biraz sapa ve keyif bozucu dur. Bu da şehrin garip bir cilvesidir. «Sinematek» in gösteri salonlarının durumu da aynıdır örneğin. Yoksa şenliğin kapıları isteyen vatandaşın 5 gün ve Gültepe gecekondularından birinde ikamet eden bir arkadaşımızın 5 gün üstüste gösterileri izlemeğe geldiği de bir gerçektir... Ama aslında yarışmaların amacı, hiçbir zaman yapıtlar ile eğitime muhtaç vatandaşın yüzleş-tirmek değildir. Yoksa böyle bir vatandaşın «13 Eylül 1968 Cuma» filmini

seyrettikten sonra
başvuruma kalka
filimler «açıklay
yapıları yoktur.
yüzden Türk hal
olur. Bu yüzden
geçmesi ve de
ulaştırılması
tır. Yoksa sinem
Robert Koleji, s
ferans saloonu
2) III. Hisar
ri gibi çığırda
kiye'de olmalı
den Nûr Pazarı
kin ve adlı bir
ya gelip sarı
tebellükle
etmiş, me
alı filmle
kaldırılma
bu il de d
son toplu
puları (Ye
önem taşı
Devrimci
lar başarı
için elem
ni göster
te İspanya
da polis
sil göster
ayrıca d
direkt b
ler varo
3)
seyirci
birakıl
Ama c
ymlac
iamas

HISAR YARIŞMASI

seyrettikten sonra — eğer cinsel sıkıntısı da varsa — bu filmdeki yollara başvurmağa kalkabileceği her zaman düşünülebilir. 3 yıldır izlenen bu tip filimler «açıklayıcı, inceleyici» nitelikten uzak eserlerdir. Psikolojik arka yapıları yoktur. Yüzeydedirler. Olayı göstermeyi hedef edinmişlerdir. Bu yüzden Türk halkına etkileri doğrudan doğruya «teşvik ve tahrik» şeklinde olur. Bu yüzden filimlerin halka ulaşmadan önce bir yarışma süzgecinden geçmesi ve değerinin tartışılması gene de daha iyidir. Ayrıca filimlerin halka ulaştırılması bambaşka bir konudur ve filim sahibinin çabalarına kalmıştır. Yoksa sinemacılar için bir buluşma yeri teşkil etme görevini yüklenen Robert Kolej, sapağı bir yana 2 gösteri salonu, yemekhanesi, sevgi ve konferans salonları ile ideal bir festival ortamı sağlamaktadır.

2) III. Hisar Kısa Film Yarışması «Genç Sinema» cıların iddia ettikleri gibi çıgrından çıkmamış, tersine yeni yeni rayına oturmağa başlamıştır. Türkiye'de olumlu işler görmek için hararetle gösteriler (Bu yılki Hisar'da LCC'den Nil Parman'la arkadaşlarının yarışmayı ve jüriyi protesto amacıyla çirkin ve adı bir gösteride bulduklarına tanık olduk.) yapmak değil, bir araya gelip sorunları uzlaşmalı bir şekilde halletmek gerekir. «Devrimcilik» i tekellerinde sanan «Genç Sinema» cılar Hisar'a katılmamakla yönlerini tayin etmiş, meydanı gerçek sinemacılar bırakmışlardır. III. yarışmada sudan aile filimleri ve renkli kartpostallar elenmiş, yarışmaya alınmamıştır. Sonra kalanlardan 8 mm 1. si «Cumartesi, Pazar» anlatımı kadar işlediği devrimci özü ile de dikkati çekmiştir. Mansiyon alan «Kara Yazı» filmi de günümüzün son toplumsal hareketlerini belgeleyen ve en az «Genç Sinema» cıların yarışmaları (Yeres : «17 Temmuz»; Soner : «Bir Gün Mutlaka Yeneceğiz») kadar önem taşıyan bir filmidir. Yarışmada ayrıca «Politikacı», «Çengelli Sıfırın Devrimi» gibi daha zayıf başka siyasal konulu filimler de vardır ama bunlar başarısız yapıtlardır... «Politikacı» daha derli toplu bir film olduğu için elemeyi aşmış, diğeri elenmiştir. Yoksa Amerikan bayrağının yakılışı için gösterdiği için bir filmin elendiğini iddia etmek gülünçtür. «Çirkin Ares» te İspanya İç Savaşı yolu ile Amerika'ya nasıl hücum edildiğini, «Kara Yazı» da polislerin ABD askerlerine yol açmak için vatandaşı itelediklerinin nasıl gösterildiğini unutmamak gerekir. İkisi de ödül almış filimlerdir. Ama ayrıca da Amerikan bayrağının yakılışını göstermesinin filmin değeri ile direkt bir ilgisi olmasa gerektir.... Kısaca bu yılki Hisar'da devrimci filimler vardır; iyileri geçmiş, kötülere elenmiştir.

3) Genç arkadaşlarımız «13 Eylül 1968 Cuma» filminin «elit» denilen seyirciye — basit bir halk kütlesine değil — gösterilmeyerek yarışma-dışı bırakılmasını protestoda haklıdır. Bu da bu yılki jürinin hatası olmuştur. Ama devrimci gençlerin bu filmin gösterilmemesini protesto amacıyla yayımladıkları bildiriye de — her bildiride olduğu gibi — emperyalizm suçlamasına kadar vardırımları ayıptır doğrusu. Bu ne vurdumduymazlıktır ya-

SINEMATEK

HİSAR YARIŞMASI

ni... Jüri, «köpekle cinsî münasebette bulunan ve cinsel açlığını gidermek için kızkardeşine tecavüze yeltenen bir genç tipinden Türk toplumuna gelenelleme yapılmasını» aşırı bir tutum saymış ve hislerinin etkisinde filmi yarışmadan çıkarma kararı almıştır. Bunun emperyalizmle en küçük bir ilgisi yoktur. Fakat yanlış bir karardır. O kadar. Ama işin garip tarafı «mutlak devrimci» sayılan «Genç Sinema» cıların sırf yarışmayı ve jüriyi baltalamak için ideolojiler dışındaki eserleri övgüye girişmeleri ve böylece davranışlarıyla çelişkiye düşmeleridir... «Genç Sinema»nın 8. sayısında okuduğumuza göre devrimci derginin Hisar'da en beğendiği filimler devrimcilikle ilgisi olmayan «13 Eylül 1968 Cuma», «İnsan», «Evrım» filimleri olmaktadır. Bu durumda sorarız, «Genç Sinema» cılar 3 yıldır seçimini yapmadığını ileri sürdükleri Hisar'cılara ne diye çatarlar? Bir yere varabilmek için hiç değilse bu çelişkilerden kurtulunmalıdır.

4) «Genç Sinema» cıların 16 mm dalında hiçbir ödül verilmediği için yarışmanın teşvik edici fonksiyonunu kaybettiğini ileri sürmeleri de yanlış bir görüştür. Çünkü «teşvik» bir yıla özgü bir davranış değildir. Bu yıl 16 mm'de katılanlara ödül verilmeyişi gelecek yıl aynı türde filimlerin kazanamayacaklarını bilerek yarışmaya girmemeleri ya da jürinin tasvibini alacak türde ve «öz»de filim yapmalarını sonuçlandırır ki, bu en güzel bir «teşvik»tir... Ama aslında bu yıl 16 mm'de hiç ödül verilmemiş değildir. «Dum Dom» u elenen Cengiz Yetken'e «De» ve «Plz» adlı deneysel filimleri dolayısıyla, ilk yıl Üner Birecikli'nin «Format 20» sine, bu yıl da 8 mm'de Engin İnal'ın «Lafonten'den Karga ve Tilki» adlı karton filmine olduğu gibi, jüri tarafından özel bir mansiyon verilmiştir. Yani «Hisar» bir «Kısa Filim Yarışması»dır. Ve devrimcilik etiketi ile kapatılmış, sınırlanmış değildir. Düzenleyicilerinin iyi niyeti açıktır. Çünkü güçlü bir kısa filim atılışı yaratmışlar ve sürdürmek için gereken gayreti göstermişlerdir. Arzuları toplumumuza dönük, onun sorunlarını ele alan, Yeşilçam karşıtı bir sinemanın tohumlarını ekmektir. Ama bu bireysel denemelere, değişik görüşlere kapıları kapamak demek değildir. Yani Jak Şalom'un «Hisar yarışması devrimci bir yarışma değildir, Çünkü:» diye başlayıp türlü çeşitli tasımlamaya girişmesi (Genç Sinema 8, sayfa 12) yersizdir. Çünkü Hisar, yalnızca «devrimci kısa filimler» in değil, bütün «kısa filim» denemelerinin yarışması olduğunu 3 yıldır ortaya koymuştur. Ayrıca kısa filim olayını yaratan güç de Şalom'un dediği gibi «devrimci» değildir. Şalom'un «uygulamaya geçsek» yıllarını hatırlayalım... Hisar devrimcilikten kopmamış, sadece «Genç Sinema» cılarından yaka sıyrılmıştır.

Sonuç olarak demek istediğimiz atıp tutmak yerine, doğru - yanlışların iyi değerlendirilmesine çalışılmasıdır. «Devrimci olmayan» filimleri beğenip «devrimci» geçinen arkadaşlarımıza gelecek yılki «Devrimci Şenlik» lerinde şimdiden ölçü ve başarı dileriz.

mel açlığını gidermek
Türk toplumuna ge-
nin etkisinde filmi
de en küçük bir il-
işin garip tarafı
arışmayı ve jüriyi
meleri ve böylece
nın 8. sayısında
diği filimler dev-
«Evrım» filimleri
seçimini yapı-
yere varabilmek

verilmediği için
meleri de yanlış
eldir. Bu yıl 16
filimlerin kaza-
tasvibini ala-
en güzel bir
emiş değildir.
seyel filimleri
da 8 mm'de
olduğu gibi,
-Kısa Film
miş değildir.
salışı yarat-
ları toplu-
sinemanın
işlere ka-
devrimci
maya giriş-
devrimci
alduğunu
Salom'un
arını ha-
cılar-

ş'ların
geçenip
erinde

TÜRKİYE SİNEMALARI :

ADANA SULAR SİNEMASI

Engin BAYKAL

Dolmuştan Sular mevkiinde indiğim zaman gözüme ilk çarpan sinema SULAR Sineması oldu. Yeşil bir neon ışıkla yazılmıştı ismi. Etrafını yüksek kara çam ağaçları kaplıyordu. Sinemanın önü adeta bir mahşer yeri gibi idi. Afişlere bir göz attığımda filmin isminden çok dikkatimi afişin yapılış tarzı çekti. Sinemanın sol tarafına yüksekçe bir yere monte edilmiş olan bir tablo olarak Sular mevkiinin her tarafında göze görünebiliyordu.

Sinemanın giriş kapısının sol tarafı sinema müşterileri için oto-park olarak ayrılmış bu işleri idare için de bir oto-park memuru tahsis edilmiş-
ti. Sinemanın giriş kapısının önünde bir masa, masanın başında da bir şahıs oturuyordu. Bu masa, sandalye ve adam dikkatimi çekti. Hemen yanına yanaşarak sordum.

— Affedersiniz, sinema sahibiyile görüşmek istiyorum, acaba kendisini nerede bulabilirim, dedim.

Masada oturan adam kendine has bir tavırla:

— Buyrun Beyefendi, bir arzunuz mu var, dedi.

— Kendisiyle AS Dergisi adına bir röportaj yapacaktım da deyince, masada oturan şahıs hemen beni tanıdı. Çünkü daha evvel de bu sinemayı ziyaret etmiştim. Buyrun Engin Bey diyerek kalktığı sandalyeye beni oturttu. Kendisi de bir sandalye istedi. Bu şahıs Sular Sineması Müdürü TURGUT GÖNEN'di. Sandalye getiren genç bir delikanlı dikkatimi çekti. Üzerinde sarı bir gömlek, koyu renk bir pantolon ve ayağında da bez bir ayakkabı vardı. Dikkatimi çekmesinin sebebi aynı kıyafette bir çok şahsın olması idi. Daha sonra öğrendim ki bunlar teşrifatçılarımız.

SİNEMATEK

- Mehmet Bey yok mu? Diyerek söze başladım.
- Kusura bakmayın ama, onunla şimdi görüşmek mümkün değil, dedi. Bu arada Mehmet Bey acele ile yanımıza geldi. Kendisine hemen bu arada bir röportaj yapmak gayesiyle buraya geldiğimi sorunca :
- Şahsıyla mı ilgili yoksa sinema ile mi? Dedi.
- Ben sinema ile ilgili olduğunu söyleyince :
- O halde Turgut Bey ile yapmanız gerek, çünkü o sinemayı benden daha iyi bilir, dedi.
- Fakat bu arada kendisine de bir soru sorabılırdım :
- Kısaca biyografinizden bahseder misiniz?
- Kusura bakmayın ama kısa dediğiniz soru buysa acaba uzunluğunu nasıl olur? 1927 yılında Adana'da doğdum, Sanat okulu mezunuyum. Makinistlik yaptım. Evliyim. İki kız, iki erkek olmak üzere dört çocuğum var.
- Az sonra Turgut Beyle başbaşa kalınca kendisine sorular sormaya başladım :
- Sizin için iyi bir sinemacı diyorlar, size sinemacılıkla uğraşmak isteği nasıl meydana geldi?
- Bana sinemacılık aşkı evimizin karşısında bulunan kışık Asri Sinemasının müşterileri tarafından aşılannmıştır. O zaman bu sinemanın adı TÜRK OCAĞI idi. O tarihlerde Adana'da kışık olarak üç sinema vardı. Bunlardan şimdiki ALSARAY Sinemasının adı o zamanlar ELHAMRA idi. Üçüncü olarak şimdiki Merkez Bankası'nın bulunduğu yerde kılışeden bozma Yeni Sinema vardı. Çocukluğumun hatırladığım günlerinde bizler bu sinemalarda sessiz film seyrederdik. Bilhassa Asri Sinemada Miss, Prova isiminde bir ecnebi aktris'in piyano nameleri arasında bir zamanlar Anadolu Ajansı Müdürlüğünü yapan Yusuf Ayhan Bey abimiz (halen sağdır) elindeki uzun sopası ile seyircilere filmi bir nebzecek olsun seslendirirdi.
- Yerli ve yabancı rejisörler hakkında neler düşünüyorsunuz?
- Artistler ve rejisörler (Yerli) için kıyasıya münakaşa ederim. Yerli rejisörleri hiç beğenmiyorum. Fakat bu sevmeyiş Anadolu seyircisinin hiç sayıldığı müddetçe devam edecektir. Fakat bunun yanında beğendiğim rejisörler de vardır. Meselâ; YILMAZ DURU.
- Sinemanızda Yerli film mi yoksa yabancı film mi oynamayı tercih edersiniz? Neden?
- Bir sinemanın olsa Dublaj film seçerim. Ancak rejisörlerimiz kaliteli film çıkardıkları ana kadar. Halihazırda yerli filimlerimiz halk tarafından tutulduğu için sinemanızda gösterilmeğe devam ediyor.
- Yerli film mi yoksa yabancı film seyircisi mi olmak istersiniz?
- Ben şahsen yabancı film seyircisi olmayı kabullenirim.
- Sizce yerli sinemada gelecek için ümit vaad eden oyuncular hangileri?
- Bu sorunuza çekimser kalmayı arzu ederdim. Fakat ikinci derecede oynayıp birinci derecedeki aktörü ikinci dereceye düşürecek kadar bir YIL-

MAZ KÖKS
olabileceğini
KIVILCIM
zaman onlar
— Sinem
— Bu b
cusunun sa
olarak çıkm
RENGİL ha
— Sahn
muş olanı
— Bir s
Yalnız bir
mera karşı
% 60 muva
bir fiatla b
gidemedikle
MÜREN'İ n
— Hiç a
— Ben
sahnelerind
da temsil
ma oyuncu
— Bir c
— Daim
hemen de
— Hang
— Umu
ber ne gar
— Sine
— Halil
dandır. Dal
pısında izd
bik imkanı
durmaya ter
nikeden gi
Bununla b
tırmayı dü
seyircilerin
yanında gi
na göre ku
kendisini ç

SINEMATEK

imkün değil, dedi.
ne hemen bu ara-
:

sinemayı benden

ba uzununu nasıl
m. Makinistlik
m var.
sormağa baş-

uğraşmak is-

Asrı Sine-
manın adı
vardı. Bun-
idi. Üçün-
seden boz-
bizler bu
Miss. Prova
manlar Ana-
nen sağdır)
endirdirdi.

erm. Yerli
inin hiçe
alığım re-

mayı ter-

kaliteli
arafından

imiz?

gileri?
recede
YIL-

MAZ KÖKSAL vardır. Belki daha başkaları da olabilecek. Ne zaman neler olabileceğini kestiremem. Bayan aktrislerden de SUNA PEKUYSAL ve UĞUR KIVILCIM başlı başına bir değerdirler, birinci derecedeki artistleri zaman zaman onlar oynatır.

— Sinemadan sahneye geçen oyuncular hakkında neler düşünüyorsunuz?

— Bu hususta kendi görüşüm şudur: Hiçbir zaman bir sinema oyuncusunun sahnedeki, ücret ne kadar büyük olursa olsun sahneye bir solist olarak çıkmasını tasvip etmem. Bu arada Sadri ALIŞIK ve ÖZTÜRK SE-RENGİL hariçtir.

— Sahneden sinemaya geçen sanatkarlar arasında sizce en muvaffak olmuş olanı kimdir?

— Bir ses sanatkarı sesiyle dinleyicilerinin sevgisini daha çok kazanır. Yalnız bir kaç patronun (REJİSÖRLERİN) kaprisleri uğruna sahneden kama karşına geçen sanatkarlardan kıymetli ses sanatkarı ZEKİ MÜREN % 60 muvaffak olablmıştır. Bunun sebebi de halktır. Çünkü halk yüksek bir fiatla bilhassa dar gelirli kimselerin bu değerli sanatkarın konserlerine gidemedikleri veya onun gelmeyişi içindir. Ve bundan dolayı halk ZEKİ MÜREN'i muvaffak olma yoluna koymuştur.

— Hiç artist olmayı düşündünüz mü?

— Ben zaten sahne sanatkarıyım. Gençliğimi Halk Evlerinde ve onların sahnelerinde geçirdim. Halk Evlerinin kapanmasına yakın olan zamanlarda da temsil kollarında başkanlık ve rejisörlük yaptım. Tabii bu arada sinema oyuncusu olmayı da arzu ettim, fakat nasip değilmiş.

— Bir oyuncu olarak hangi rollerde oynamayı tercih ederdiniz?

— Daima dramlarda oynadım. Seyircimi ağlatmayı arzularım, hemen hemen de her oyunumda buna muvaffak oldum da diyebilirim.

— Hangi türdeki filimleri seversiniz?

— Umumiyetle heyecanlı ve komedi filimlerini severim. Bununla beraber ne garip tecellidir ki, sahnede dramı tercih ederim.

— Sinemanızın geleceği hakkında neler düşünüyorsunuz?

— Halihazırda sinemamız Adana'nın en güzel, en havadar sinemalarının dandır. Daha romantik bir hale sokmayı tercih ederim. Meselâ; giriş kapısında izdiham önlemek için orijinal bir şey düşünüyorum. Bakalım tatbik imkânına sahip olabilecek miyiz? Hatta ve hatta gişe usulünü dahi kaldırmayı tercih ederim. Öyle bir makine icat eden olsa ki, bu makineye turlukeden girerek ücretini veren her vatandaşa makine giriş kartını versin. Bununla beraber aynı usulle ve aynı isim altında bir de kışık sinema yaptırmayı düşünüyoruz. Yapıtacağımız sinema öyle bir sinema olmalı ki, seyircilerimiz filimlerden ziyade sinemanın konforuna meftun olsun. Bunun yanında giriş kapısında bulunan senelerin kapıcısına da her filmin mevzuuna göre kıyafetler düşünüyoruz. Fakat bu elde değil, çünkü böyle elbiseler kendisini çok sıkıyormuş...

SİNEMATEK

Evet bunları söyleyen Yazlık SULAR Sinemasının Müdürü TURGUT GÖNEN'di.

1340 doğumlu. Babacan gösterişli, her halinden belli olan iyilikseverliği yüzünden akıyordu. Müşterilerle daima irtibat halinde idi, Röportaj müddetince belki elli sefer ayağa kalkarak her müşteri ile yakından ilgileniyordu. Evli ve dört çocuk sahibi olan TURGUT Bey ile kalkıp sinemaya girdik. Sinemanın kapıcısı ABDULLAH EFENDİ Sular Sinemasının maskotuydu. Kendisi siyah tenli bir vatandaştı. Kapıda herkesi ayrı bir sempati ile karşıyor ve elinden geldiği kadar da nezaket gösteriyordu. İçeriye girdik. Hepsi bir tarzda giyinmiş olan teşrifatçılar diğer müşterilerden hemen ayrılıyorlardı. Bu da müşteriler için iyi oluyordu. Teşrifatçıların bu kıyafetlerinden bir de yeşil gömleklere varmış. Her hafta değişirmiş; bir hafta sarı gömlek, diğer hafta yeşil gömlek. Büfesi de diğerlerine nazaran büyüküktü. İçeri tarafta müstahdemler için birde banyo yaptırmıştı TURGUT BEY. Bunun da ayrı bir özelliği vardı. Evet bu sinema 1951 yılında SULAR adı ile kurmuştu. İçeride aklıma birden seyirci ile Adana sinemaları hakkında konuşmak geldi. Hemen bir masaya sokularak istediğimi masada bulunan BUGAY AİLESİNE bildirdim. Ve hemen kabul ettiler.

BUGAY AİLESİ'nden 14 yaşındaki OLCAY BUGAY röportajım kendisiyle yapılmasını arzuladı. Tabii böyle cici bir hanım kız kırılmazdı. Ben de kabul ettim. Fakat zaman zaman sorular karşısında BAYAN BUGAY'a müracaat etti.

— Adınız, Soyadınız, Yaşınız, Mesleğiniz?

— OLCAY BUGAY, 14 yaşındayım, aynı zamanda TALEBEYİM.

— Adana'da en çok hoşunuza giden yazlık ve kışlık sinemalar hangileridir?

— Kışlık sinemalardan en çok hoşuma giden SUN SİNEMASI'dır.

Yazlık sinemalardan ise hiç tereddüt etmeden cevap verebilirim ki, SULAR SİNEMASI'dır.

— Sizce yazlık ve kışlık sinemalar nasıl olmalıdır?

— Kışlık sinemalarda, muhakkak havalandırma tertibatı ve kalorifer olmalıdır. Bekleme salonlarında bol miktarda oturacak yerin bulunması lâzımdır. Tabii bunların yanında daha bir çok yenilikler... Yazlık sinemalara gelince; en büyük derdim sandalye olması... Tabii yazlık sinemada kol-tuk olmaz, fakat birer minder olması her halde daha iyi olur kanısındayım. Sonra, kışlık sinemalarda olduğu gibi film başladıktan sonra içeriye müşterilerin girmemesi daha iyi olur.

— Adana sinemalarında hoşunuza giden ve gitmeyen taraflar nelerdir?

— Tabii her hoşaya giden şeyin bir de hoşaya gitmeyen tarafı vardır. Siz zaten bu soruyu sormasanız bile ben size söylemek niyetindeydim. Yazlık sinemalarda hoşuma giden taraflar: Açık hava oluşu, aileler için masaların oluşu... Ahh! bir de minder olsa. Hoşuma gitmeyen taraflar: Meşrubatçı-

idürü TURGUT

iyilikseverliği
portaj müdde-
ilgileniyordu.
emaya girdik.
maskotuydu.
patil ile kar-
girdik. Hep-
hemen ayrılı-
kiyafetlerin-
bir hafta
nazarın bü.
TURGUT
SULAR
maları hak-
masada bu-

kendl-
azdı. Ben
BUGAY'a

hangi-

SULAR

ol-

lä-

ma-

kol-

mm.

şy-

ş?

ş?

ş?

ş?

ların film oynarken arada gezinmeleri, bazı sinemalarda sinek olması... Kışıkta hoşuma gitmeyen taraf reklâm filmlerinin uzun olması... Hoşuma giden taraf ise : Miki oluşu, içeriye seyirci alınmaması...

— Bulduğunuz bu sinemada hoşunuza giden ve gitmeyen taraflar neler?

— Sular Sinemasını hakikaten çok severim. Sineği yoktur, teşrifatçıların talebe olması sıfatıyla hepsi nazik davranışlar, film kopması ve yanması gibi hadiseler olmuyor. Hoşuma giden bir tarafı da içeride böyle masa olması. Hoşuma gitmeyen tek tarafı diğer sinemalarda da olduğu gibi meşrubatçıların arada gezmeleri.

— Yerli film mi yoksa yabancı filmi mi tercih edersiniz, neden?

— Yabancı filmi tercih ederim. Fakat yerli filmlerden de hoşlanırım. Sebebine gelince yerli filmlerin hemen hemen hepsinin mevzuuları aynı, fakat yabancı filmlerde sanatçılar iyi rol yapıyor, dekorlar muazzam ve mevzuuları gayet iyi.

TÜRK SİNEMASI'NDAN PORTELER

As bu yazı dizisinde de prodüksiyon şefleri, reji - prodüksiyon asistanları, ışıkçılar, müzik yapımcıları, ses mühendisleri, gazeteciler, montajcılar, laborantlar, dublajcılar, foto direktörleri başta olmak üzere, set işçileri ve sinemada yer gösterenler dahil Türk Sineması'na katkıda bulunan bütün emekçileri tanıtacak, onların sorunlarına eğilecektir. Onlar sinemaya nasıl girdiklerini, ne kazandıklarını, nasıl geçindiklerini, sinemadan ne umduklarını As'a anlatacaklardır.

SİNEMATEK

**SİNEMA 65 dergisi koleksiyonu
13 sayı birarada, ciltli, fihristli :**

T Ü R K

**SİNEMASINDA
GERÇEKLER**

**30 ünlü imzalı inceleme, röportaj, filmografi,
eleştirme ve önemli pek çok yazı
340 sayfa 16 Lira.**

**YENİ SİNEMA DERGİSİ
GENÇ SİNEMA DERGİSİ
ve BÜTÜN SİNEMA YAYINLARI
KİTABEVİMİZDE BULUNUR**

UĞRAYINIZ ve MEKTUPLA İSTEYİNİZ

S E T K İ T A B E V İ

Babiâli, Ankara Cad. 66 — İstanbul

SİNEMATEK

BİBLİYOGRAFYA (II.)
NEZİH COŞ

Türkiye'de yayımlanmış

SİNEMA KİTAP ve BROŞÜRLERİ BİBLİYOGRAFYASI : (2)

NOT : Bibliyografyanın geçen sayıda yer alan ilk bölümünde, 24 no.lu kitapla birlikte 1943 yılının başlaması gerekmektedir. Bu eksiklikten dolayı okurlarımızdan özür dileriz.

1949

- 46) SİNEMACILAR VE FİLMCİLER CEMİYETİ (İstanbul) : İSTANBUL SİNEMACILARININ DERTLERİ. — broşür — İstanbul, Pulhan Basımevi, 8 s.

SİNEMATEK

1950

- 47) **AMERİKAN HABERLER BÜROSU (Ankara) : HAREKETSİZ FİLM ŞERİDİ KILAVUZU.** Ankara, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. (Matbaası), 13 s.
- 48) **AMERİKAN HABERLER BÜROSU (Ankara) : 16 VE 35 mm FİLM KILAVUZU.** Ankara, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. (Matbaası), IV+43 s.
- 49) **ÇALIKOĞLU, Ziya : UÇURUMA DOĞRU.** — senaryo — İstanbul, Boşboğaz Matbaası, 14 s., 25 krş.
- 50) **SİNEMA.** İstanbul, Nebioğlu Yayınevi, 16 s. «Nebioğlu Çocuk Ansiklopedisi Kitapları: 16»

1951

- 51) **ÇALIKOĞLU, Ziya : CEM SULTAN,** İstanbul, Bakış Matbaası, 6+2 s. 10 krş. «Bakış Mecmuası Film Yayınları: 2»
- 52) **ÇALIKOĞLU, Ziya : İNCİLİ ÇAVUŞ,** İstanbul, Bakış Matbaası, 6+2 s. 10 krş. «Bakış Mecmuası Film Yayınları: 2»
- 53) **İSTANBUL ALBÜMÜ.** (2. basım) Hazırlayan: Emin Karagözoğlu. Ankara, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. (Matbaası), 64 s., 125 krş.
- 54) **PASİN, Reşit : MODERN EĞİTİMDE FİLİM.** İstanbul, K.K.K. İstanbul Basımevi, 2+96 s., 39 krş. «158 Sayılı Ordu Dergisi Lâhikası: 2»
- 55) **SAYIN MİLLETVEKİLLERİMİZE.** İstanbul, Güven Basım ve Yayınevi, 16 s.

1952

- 56) **AKSOY, Hakkı : SİNABEBE VE TARİFNÂMESİ.** İstanbul, Ticaret Postası Matbaası, 8 s.
- 57) **AND FİLM (İstanbul) : (1953 MASA TAKVİMİ)** İstanbul, Kâğıt ve Basım İşleri A.Ş. (Matbaası)
- 58) **BARUTÇU, Şinasi : FİLM KURSU.** Bursa.
- 59) **ÇALIKOĞLU, Ziya : SON BÜSE.** İstanbul, Bakış Matbaası, 12 s., 10 krş. «Bakış Mecmuası Film Yayınları: 3»
- 60) **İSTANBUL ALBÜMÜ.** Hazırlayanlar : Rakım Ziyaoğlu — Foto Basın — Foto Othmar. İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 138 s. (resimli).

SİNEMATEK

61) TÜKEL, Zeki : **BİZİM YILDIZLAR ANSİKLOPEDİSİ**, İstanbul.

1953

AMERİKAN HABERLER MERKEZİ — U.S.I.S. (Ankara): **FİLM BRO-ŞÜRLERİ**. Ankara, Doğu Ltd. O. Matbaası.

- 62) **AÇIK HAVADA EĞİTİM**, 15 s.
- 63) **AŞAĞI DOĞU BALIKÇISI**, 15 s.
- 64) **ATOM DEVRİ I-II**, 14+12 s.
- 65) **BİR ÇİFTLİK DOĞUYOR**, 14 s.
- 66) **ÇİFTLİKTE KIŞ**, 14 s.
- 67) **DOST İKİ KOMŞU**, 14+16 s.
- 68) **EDİSON**, 20 s.
- 69) **FAALİYET HALİNDEKİ TOPLULUK**, 15 s.
- 70) **FARE MÜCADELESİ**, 32 s.
- 71) **HABERLER DERGİSİ**, 13 s.
- 72) **HASTALIK NASIL BULAŞIR**, 14 s.
- 73) **KORE**, 19 s.
- 74) **MODERN MUHACİRLER**, 16 s.
- 75) **RESİMLERLE OLAYLAR**, 15 s.
- 76) **SİRK**, 15 s.
- 77) **TEMİZ SU**, 11 s.
- 78) **TÜTÜN**, 16 s.
- 79) **VAŞİNGTON KANATLAR ALTINDA**, 15 s.
- 80) **MESHUR TÜRK FİLM ARTİSTLERİ VE DANSÖZLERİ MAGAZİNİ 1954 YILBAŞI ALBÜMÜ**. Sahibi: Kudret Sulatası. İstanbul, 23 s. (resimli)
- 81) **MİTCHELL, Margaret : RÜZGAR GİBİ GEÇTİ (Gone With the wind 1936)**. Hazırlayanlar: Kadri Yurdatap-Rebiî Yurdatap. İstanbul, S. Erksan, Şaka Matbaası, 32 s. (resimli), 50 krş. «Günün Kitapları: 2»
- 82) **VATAN GAZETESİ «YERLİ SİNEMA» EKİ**. Hazırlayan: Burhan Arpad. İstanbul, Vatan Matbaası, 12 s. (resimli)
- 83) **VATAN GAZETESİ «YABANCI SİNEMA» EKİ**. Hazırlayan: Altemur Kılıç. İstanbul, Vatan Matbaası, 12 s. (resimli)
- 84) **YILDIRIM BAYEZİT VE TİMURLENK**. — senaryo — (Reji ve senaryo : M. H. Egeli; Filmi Yapan : Reks Film)

1955

- 85) **DAR FİLM ŞİRKETİ (İstanbul): İSKRA SİNEMA MAKİNELERİ**. Is-

SİNEMATEK

- İstanbul, Kâğıt ve Basım İşleri A. Ş. (Matbaası), 6 s.
- 86) **DİKMEN, Selma : MARILYN MONROE'NUN AŞK VE MACERALARI.**
İstanbul, And Yayınları, 104 s. (resimli), 100 krş.
- 87) **GÖKMEN, Muzaffer : SENARYO TEKNİĞİ — Teorisi ve Pratiği —**
Ankara Son Havadis Matbaası, 216 s., 550 krş.
- 88) **KAPTAN, Atıf : 48 YILDAN ÇİZGİLER.** İstanbul, Ekicigil Basımevi.
- 89) **TÜRK FİLM DOSTLARI DERNEĞİ (İstanbul) : TÜRK FİLMCİLİĞİ VE KALKINMASI İÇİN GEREKEN MESELELER HAKKINDA RAPOR.**
İstanbul, Işıl Basımevi, 8 s. «Türk Film Dostları Derneği Yayını»

1956

- 90) **ÖZÜN, Nijat : SİNEMA SANATI.** Ankara, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. O. (Matbaası), 116 s., 250 krş. «Sinema (Dergisi) Yayınları No : 1»

1957

- 91) **CLAIR, René — SALACROU, Armand : ŞEYTANIN GÜZELLİĞİ (La beauté du diable, 1950).** — senaryo — Çeviren : Muzaffer Gökmen. Ankara, Kültür Matbaası, 176 s., 380 krş. «Sinema (Dergisi) Yayınları No : 2»
- 92) **EGELİ, Münir Hayri : FİLM DÜNYASI.** İstanbul, Akısan Yayınevi, 64 s. (resimli), 100 krş.
- 93) **MİLLETLERARASI TİCARET ODASI — I. C. C. (Paris) : SİNEMA REKLÂMCILİĞI.** (Seyirci tahlilleri. Her seyirci bir müstehliklidir.) Ankara, Ticaret Odaları — Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası, 19 s.

1958

- 94) **AKBAY, Selâhattin : JAMES DEAN VE AŞI GENÇLİK.** İstanbul, Alp-aslan Matbaası, 34 s. (resimli), 100 krş.
- 95) **ALSAN, Necip Fazıl : TYRONE POWER — Hayatı, Aşları, Gizli Tarafları —** İstanbul, İrfan Matbaası, 34 s. (resimli), 150 krş.
- 96) **ÖZÜN, Nijat : ANSİKLOPEDİK SİNEMA SÖZLÜĞÜ.** İstanbul, Arkın Kitabevi, VII+(I)+465 s., 16 plâns, 20 TL., ciltli
- 97) **ROUBIER, Jean : FOTOĞRAF VE SİNEMA SANATI.** (La photographie et le cinéma d'amateur, 1956). Çeviren : İstanbul, Cilt I.
- 98) **TÜRKİYE FİLM İMÂLCİLERİ CEMİYETİ ANA NIZAMNAMESİ,** İstanbul, Vakıf Matbaası, 14 s.
- 99) **TÜRKİYE FİLM İMÂLCİLERİ CEMİYETİ (İstanbul) : TÜRK FİLMCİLİĞİNİ KALKINDIRACAK VE ÇAĞDAŞ SEVİYEYE ERİŞTİRECEK «TÜRK FİLM VE SİNEMA KANUNU» NUN GEREKÇESİ.**

SİNEMATEK

ACERALARI.

Pratiği —

Basımevi.

EMCİLİĞİ

M RAPOR.

Yayını*

ve Gaze-
Yayınları

Et (La

Ekmen.

Yayınları

64 s.

EMA

An-

Etliği

Alp-

Ta-

in

ie

L

L

L

L

L

NE AIT TEMENNİLERİMİZ. İstanbul, Berksoy Matbaası, 32 s. (resimli)

1959

- 100) ANKARA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜ VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU BÖLGE ÇOCUK TİYATRO VE SİNEMASI. Ankara, Ayyıldız Matbaası, (7) s. (resimli)
- 101) ÖZGÜ, Halis (Dr.) : FİLM - TEST. Ankara, Rekor Matbaası, 24 s. (resimli), 50 krş. «Öğretmen Dergisi Yayınları : 85»
- 102) SOUPAULT, Philippe : ŞARLO (Charlot, 1931). Çeviren : Teoman Aktürel. İstanbul, Martı Yayınları, VIII+128 s., 8 plânş, 500 krş.

1960

- 103) AMERİKAN HABERLER MERKEZİ (Ankara) : FİLM KATALOĞU. Ankara, Yeni Desen Matbaası, XXXIX+76 s.
- 104) ARAYICI, Sabahattin : BRİGİTTE BARDOT. İstanbul, Ernur Matbaası, 32 s. (resimli), 100 krş.
- 105) ARAYICI, Sabahattin : SOPHİA LOREN. İstanbul, Ernur Matbaası, 32 s. (resimli), 100 krş.
- 106) GÜVEMLİ, Zahir : SİNEMA TARİHİ. İstanbul, Varlık Yayınları, 271 s. (resimli), 500 krş. «Faydalı Kitaplar : 8»
- 107) LİVİNGSTONE, Don : FİLM VE REJİSÖR (Film and the director, 1953). Çeviren : Tarık D. Kakinç. İstanbul, Mete Yayınları.
- 108) ÖZDENİZ, Mahmut : SİNEMA TEKNİĞİNE GİRİŞ. İstanbul, Vakıf Matbaası, 96 s. (26 şekil), 500 krş. «San'at Dünyası (Dergisi) Yayınları: 3»
- 109) SETON, Marie : APARAJİTO. İstanbul, Bakış Matbaası, (3) s.

1961

- 110) DOĞUDAN, Macit : KOCATEPE'NİN ÜÇ SÜVARİSİ — Zafer Kahramanları — senaryo — İstanbul, Senaryo Film Neşriyatı, 86 s.

1962

- 111) 1962 ARTİST MÜSABAKASI. Hazırlayan : International Press Umum Neşriyat Müdürlüğü Film Servisi. (3) s.
- 112) KURDOĞLU, Nâzım : RÜYALAR DİYARI HOLLYWOOD. İstanbul, Berksoy Matbaası, 75 s., 250 krş.
- 113) MİLLİYET SİNEMA İLÂVESİ. İstanbul, 8 s. (resimli)
- 114) ÖZÖN, Nijat : TÜRK SİNEMASI TARİHİ — Düünden Bugüne, 1896 - 1960 —. İstanbul, Artist Reklâm Ortaklığı Yayınları, 303 s. (resimli), 10 TL.
- 115) TÜRK FİLM PRODÜKTÖRLERİ CEMİYETİ ANA NİZAMNAMESİ. İstanbul, (Milto Basımevi), 10 s.

(Devamı var)

SİNEMATEK

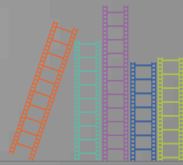
TÜRK SİNEMA YAZARLARI BİRLİĞİ'NE ÇAĞRI :

Uzun yıllar Türk Sineması'na yazar olarak katkıda bulunan ve bu konuda emeği geçmiş Türk Sinema Yazarları'nı aynı çatı altında bir araya getirme yolunda ilk çalışmalara AKADEMİK SİNEMA önyak olmaktadır. Turan Aksoy, Erman Şener, Turan Gürkan ve Hayri Caner'den kurulu «Türk Sinema Yazarları Birliği» kurucu heyeti ön çalışmalara başlamıştır. Bu konudaki çalışmalar kısa zamanda değerlendirilerek sinema yazarı arkadaşlara bildirilecek ve bütün arkadaşların bir araya geleceği bir toplantı yapılacaktır.

«Türk Sinema Yazarları Birliği»ne, şimdiye kadar bu konuda çalışma yapmış inceleme ve eleştirme yazarlarıyla, repörtaj ve haber yazarları, senaryocular, basında veya sinema içinde çalışan bütün sinema fotoğrafçıları da katılabileceklerdir.

Ön çalışmalara ışık tutacak önemli düşüncelerini bize bildirecek yazar ve fotoğrafçı arkadaşlardan yardım bekliyoruz.

«Türk Sinema Yazarları Birliği» ön çalışmalarını, Beyoğlu, Eren İş Hanı Kat 1'de yapmaktadır.

SİNEMATEK

1974
MAYIS
1974

MUZİKAL KİTAP

Ön Kapak Fotoğrafları :

BENİMLE DALGA GECME (Akün Film)
C. Cardinale — T. Curtis

SEVGİLİ BABAM (Melek Film)
C. Arkin — Z. Değirmenciöglü

BURUK ACI (Acar Film)
Türkân Şoray

SINEMATEK

DURU
FİLM
TAKDİM
EDER

CÜNEYT ARKIN

MALKOÇOĞLU

AKINCILAR GELİYOR

ESEN PÜSKÜLLÜ

MELTEM METE

BEHÇET NACAR

KAYHAN YILDIZOĞLU

AYTON SERT

ADNAN MERSİNLİ

REŞİT ÇILDAM

Reji.

SÜREYYA DURU – REMZİ CÖNTÜRK

Fiyatı 5 Liradır.